

„Aušra“ Nr. 31(71)

SOS! SOS! SOS!

Gelbėkime A. Terlecką

(Tęsinys)

Lageryje netgi įstatymu leisti dalykai trukdomi, nesiskaitoma su jokia žmoniškumu, žmogaus orumu, įsitikinimais. Štai ką apie tai rašo A. Terleckas: „...Per Velykas dirbau. Valdžia žinojo, kas jas šventė. Gal nugaro draugus per pusryčius sveikinusius mane. Budintis karininkas ir prižiūrėtojai ne kartą vizitavo valgyklą. Tik vėliau supratau, kad stebėjo, ar kartais negaminu ko nors velykiniam stalui. Labai nekokios jie nuomonės apie mano draugus ir mane patį... Susirinkom 15 žmonių. Seimininkais buvom dar vienas lietuvis ir estas. Ant stalo nebuvo jokių vaisių. Nebuvo iš ko gaminti... Ant popieriaus papyliau Tavo atvežtų saldinais žirnelių. Teturėjom vieną pakelį arbatos, nes estas neturėjo teisės pirkti, o lietuvis Simokaitis, matyt, skolą gražino. Draugai atsinešė šventinę dovaną — mažytį tortą iš duonos, pabarstytą cukrus pudra, papuoštą tokiais pat žirneliais. Nežiūrint į tokių kuklių stalą, nuotaika buvo puiki. Šventė tęsėsi tik apie 15 minučių. Nesinorėjo susilaukti prižiūrėtojų“ (1982.IV.13).

O štai kaip buvo šventė Kūčios: „...Vakar su S. šventėm Kūčias. Visam lageryje tik 2 katalikai. Turėjome tik svogūno galvą ir arbatos...“

„Ačiū, Elyte, kad daug meldeisi ir kad Dievas išklaušė Tavo meldimą. Baisu ir pagalvoti, jeigu būtų tekę Tau grįžti nepasimačius su manimi, o kiek grįžta!.. Ant

velykinio stalo buvo ir margučiai. Seniai lageris matė margučius. Ukrainietis sukalbėjo trumpą maldą, pasveikino su šventėmis. Prisiminė visus mūsų draugus, kur jie bebūtų...“

Ypač kaliniams yra sunki bausmės pabaiga: „Žinodami, kad paskutiniai mėnesiai kalėjime ar lagery sunkiausi, man daro didelį spaudimą, susidedantį iš smulkių priekabių, patyčių. Lagerio vyriausiasis, mums girdint, mokė abu gydytojus ir medicinos seserį — „privalot reikalauti iš jų įtempto darbo, priversti juos dirbti... iki apsvėmimo“... Negalvok, kad nuleidęs galvą vergiškai tylėjau. Vienintelis atsikirtau, kad esu su jumis mandagus, to paties ir iš jo prašau. Buvo priverstas teisintis“ (1982.V.29).

Matyt, kad sutartinai su saugumu lagerio vadovybė visai stengiasi galutinai palaužti A. Terlecką iki tol, kol jis lapkričio mėn. 1982 m. turėtų būti išleistas į tremtį: „Jie, atrodo, to tik ir siekia, kaip čia gali išleisti mane į tremtį su sveiku stuburu. Reikia jį sulaužyti... Šiomis dienomis administracija vėl ėmė kabinėtis. Kenčiu, dantis sukandęs, bet turbūt neišversiu, ką nors iškrešiu... Ankstyvą šalto pavasario rytą draugai adviečiai pabūti su jais kompanijoje. Nusprendžiau neiti. Tą patį dieną kelis... labai griežtai nubaudė... Po trijų dienų nubaudė ir mane. Draugai juokiasi, kad nubaudė už tai, kad neatėjau į „žboriščią“ (susibūrimą).

(Bus daugiau)

Kodėl pažeidžiama tikėjimo laisvė?

Plačiai skaitomas Londono laikraštis „The Sunday Times“ atspausdino straipsnį apie sugriežtintas sovietinės valdžios priemones prieš katalikų Bažnyčią Lietuvoje ir jos veikliausius narius. Laikraštis pažymi, kad šios kovos prieš Bažnyčią paskutinėmis akimomis yra tapę du uolūs ir visų gerbiami kunigai

— kun. Alfonsas Svarinskas ir kun. Sigitas Tamkevičius, kurie abu yra Tikintųjų Teisėm Ginti Katalikų Komiteto nariai. 58-rių metų amžiaus kun. Alfonsas Svarinskas, rašo „The Sunday Times“, buvo apkaltintas sovietinės valstybės ir jos socialinės sistemos šmeižimu ir nubautas sunkia kalėjimo bausme. Kunigo Svarinsko teismo metu tuo pačiu kaltinimu buvo areštuotas ir kunigas Sigitas Tamkevičius, kuris buvo pakviestas kaip liudinininkas ir teisėjams drąsiai pareiškė, kad jam sudaro garbę liudyti už teisiamąjį. Londono laikraštis rašo, kad dviejų kunigų areštavimas sukėlė didelę Lietuvos tikintųjų protestų bangą. Dar prieš įvykstant kunigo Svarinsko teismui, per kelias savaites daugiau negu 35 tūkstančiai Lietuvos tikintųjų iš 72-jų parapųjų pasirašė peticijas sovietinei valdžiai, reikalaujant, kad kun. Svarinskas būtų išlaisvintas. Vėliau masinės peticijos buvo pasiūstos ir dėl kunigo Tamkevičiaus išlaisvinimo. Lietuvos tikintieji, kurie sudaro daugumą krašto gyventojų, rašo Londono laikraštis, pagrįstai klausia, kodėl yra areštuojami patys aktyviausi Lietuvos kunigai, tuo būdu grubiai pažeidžiant religinę laisvę, kurią užtikrina krašto Konstitucija?

Iranas patvirtino karo išlaidas

Teheranas. — Iranui karas su Iraku sudaro nemažą finansinę naštą, pripažino parlamente Irano premjeras Mousavi. Jis pasakė, kad trečdalis biudžeto išlaidų yra susijęs su karu. Šiame valstybės karo reikalams išleisdavo po 16 mil. dol. kasdien. Ateinančiais metais išlaidos sieks po 11 mil. dol. kasdien.

Iranas atmetė Jungtinių Tautų rezoliuciją Nr. 540, kuri reikalauja visišką laisvę laivų judėjimui Persų įlankoje ir ją liečiančiuose vandens keliuose, įskaitant svarbų Irako naftos uostą Basrą. Šis uostas ir upės Shatt al Arab žiotys jau nuo karo pradžios Irano užblokuotos. Irakas negali siųsti iš to uosto savo naftos. Todėl Irako lėktuvai ėmė pulti visus prakinčius laivus, plaukiančius į Irano uostus, išskyrus Kharğ salą, kuri yra toliau nuo Irako.

Popiežius Jonas Paulius II priėmė Vatikane Libano prezidentą Amin Gemayel ir kalbėjosi su juo 40 min. Popiežius nekartą yra raginęs katalikus melstis, kad baigtųsi Libano kančios ir sugrįžtų taika ir ramybė.

Amerika gerina ryšius su Kinija

Washingtonas. — Baltųjų Rūmų spaudos sekretorius Larry Speakes pareiškė, jog Kongreso kelios rezolucijos, liečiančios Taivano vyriausybę, nesiderina su administracijos politine linija. „Mes pripažįstame Kinijos Liaudies Respubliką vienintelę legalią Kinijos vyriausybę“, pasakė Speakes.

Reporterų klausinėjamas, jis patvirtino, kad prezidentas Reaganas siekia išlaikyti gerus santykius su komunistine Kinija ir laukia progos aplankyti Kiniją, o taip pat reiškia viltį, kad Kinijos premjeras Zhao sausio mėn. atvyks į JAV.

Kaip žinoma, Kinija pareiškė du protestus dėl Kongrese buvusių rezoliucijų, kurių viena pritaria Taivano pasilikimui Azijos Išvystymo banko nare, nors į tą organizaciją įeiti ir Kinija. Kita kalbėjo apie Taivano teisę taikiai susijungti su Kinija ir apie reikalą palaikyti stiprų Taivaną. Kinija pareiškė, kad tokie debatai Kongrese yra kišimasis į Kinijos vidaus reikalus. Kilo abejonė, ar įvyks prezidento planuojama kelionė į Kiniją.

Baltųjų Rūmų pareiškimas apie vienintelę legalią Kinijos vyriausybę laikomas Reagano politikos Taivano atžvilgiu pasikeitimu. Prezidentas buvo ilgametis Tautinės Kinijos rėmėjas. Taivano uždavinys yra išvaduoti visą Kiniją iš komunistinio jungo. Šiame prezidentas tokiam „išvadavimui“ nepritaria.

Šis vyriausybės noras išlaikyti gerus santykius su Pekinu gali pakenkti Kinijos diplomatiniam kurjeriui Gogiang Yang. Praėjusį penktadienį jis skrido su kitu Kinijos diplomatu iš San Francisco į New Yorką. Lėktuve tarp abiejų kinų kurjerių kilo smarkus ginčas, nors smurto veiksmų nebuvo. Lėktuvo įgula nutarė nusileisti Chicago's O'Hare aerodrome, nors toks sustojimas nebuvo numatytas. Yang atrakino nuo savo rankos kurjerio portfelį, atidavė jį savo partneriui ir išlipo Chicagoje. Pirmadienį valstybės

departamentas pripažino, kad Kinijos kurjeris paprasė politinės globos. Jo pareiškimas svarstomas. Pabėgėlių Chicagoje saugo FBI ir imigracijos skyriaus valdininkai.

Valstybės departamentas pareiškė, kad Yang toliau laikomas svetimos valstybės diplomatu. Imigracijos tarnyba laukia, kol valstybės departamentas padarys sprendimą dėl kito klasifikacijos ir atsisako susitikti su spauda.

Komentatoriai neabejoja, kad Kinija pareikalauja diplomato išdavimo. Prisimename jaunos teniso žaidėjos Hu Na pabėgimas ir triukšmas, kurį kėlė Pekino valdžia dėl jai suteiktos politinės globos.

FBI pareigūnai pripažino, kad nuo lapkričio 25 d., kada Yang pabėgo, jis kelis kartus buvo biuro klausinėtas, visas klausimas dabar perduotas valstybės departamentui.

Izraelis nelinkęs nusileisti Amerikai

Washingtonas. — Iš vyriausybės sluoksnių pranešama, kad Izraelio vadai Washingtone, nors laimėję įvairių Amerikos nuolaidų strateginio bendradarbiavimo susitarimą, naują paramą ginklais ir pinigais, miltų panaikinimą Izraelio prekėms, patys nelinkę nusileisti klausimuose, kurie skiria abi valstybes. Izraelis vis dar priešinas prezidento Reagano taikos iniciatyvai, paskelbtai 1982 m. Šiame plane numatoma palestiniečių federacija su Jordano karalija. Izraelio vadai nesutinka atsakyti Judejos ir Samarijos, kaip jie vadina okupuotą vakarinį krantą. Izraelis nesutinka, kad Amerika parduotų arabų valstybėms: Jordanui ir Saudi Arabijai ginklų, nenori sustabdyti naujų žydų sodybų statybos okupuotose žemėse.

Izraelio gynybos ministeris Moshe Arens ragino JAV vyriausybę stipriai spausti

TRUMPAI IŠ VISUR

— Prezidentas Reaganas vėlavo įstatymą, kuris reikalavo pranešimų Kongresui kas šeši mėnesiai apie žmogaus teisių padėtį Salvadorui. Nuo tų pranešimų priklausydavo parama Salvadorui.

— Britanijoje streikuoja spaustuvių darbininkai. Laikraštų leidimas sustabdytas. Darbininkų unijos demonstrantai susikirto su policija, 22 policininkai, 12 streikuotojų sužeisti, 73 suimti.

— Bengalija įsakė išvažiuoti 18-kai sovietų diplomatų. Uždaryta sovietų kultūros atstovybė. Valdžia skelbia, kad sovietų pareigūnai ėmė kištis į valstybės vidaus reikalus.

— Libane vėl laužomos karo tarp krikščionių ir druzų paliaubos. Tripolyje irgi atgijo kovos tarp dviejų palestiniečių grupių.

— Austrijos sostinėje Vienoje vyksta naujųjų nacių vadų teismas. Vienas kaltinamasis Ekkehard Weil, pamatęs salę žydų Dokumentacijos centro direktorių Simoną Wiesenthalį, puolė jį mušti.

— Floridoje elektros kėdėje buvo įvykdyta mirties bausmė nuteistam mirši žmogžudžiui Robertui Sullivanui. Jis bausmės laukė 10 metų. Spėjama, kad dabar bausmės bus įvykdytos 1,268 mirši nuteistiems kaliniams. Antradienį Aukščiausiasis Teismas atsakė peržiūrėti Sullivanu bylą, tačiau pabrėžė, jog „turi ateiti laikas užbaigti šį svarstymo ir persvarstymo procesą“.

— Olandijos policija išvadavo prieš 21 d. pagrobtą alaus bravorų savininką Freddie Heineken ir jo soferį Doderer. Už jų paleidimą šeima sumokėjo 11.6 mil. dol. Policija atsiėmė apie 3 mil. dol. Sumti 24 asmenys, vienos šeimos nariai, gyveną trijuose miestuose.

— Ponia Nancy Reagan prieš Kalėdas aplankys du korėjiečius vaikus, kuriems padaryta sunki širdies operacija. Prezidentas parsivežė vaikus: septynerių metų mergaitę Gi Sook ir ketverių metų berniuką Kil Woo, kai jie grįžo aplankę Pietų Korėją. Operacijos abiem pavyko, ir jie taisyosi New Yorko Sv. Pranciškaus ligoninėje.

— Iranas paskelbė, kad teisme baigta narkotikų platintojų byla. Mirties bausmę gavo 42 kaltinamieji, 2 nubauti kalėti iki gyvos galvos, o 457 gavo kalėjimo bausmes iki 25 metų.

Sirija, kad ji išvežtų iš Libano savo kariuomenę. Arenso manymu, Libano vyriausybė turėtų organizuoti partizanų būrius, kurie veiktų Sirijos valdomose srityse.

Arabų spauda labai šalta sutiko strateginio Izraelio-JAV bendradarbiavimo žinias. Washingtonan atvyko Libano prezidentas Gemayelis. Ta proga Saudi Arabijos ambasadorius Washingtone princas Bandar Bin Sultan pasakė, kad Izraelis Amerikai yra sunki našta. Izraelis visada tik reikalauja nuolaidų, bet pats nelinkęs nuolaidžiuoti. Izraelio elgesio Amerikos nuolaidos ir geros valios pareiškimai niekad nepakeitė ir nepakeis, pasakė Arabijos princas.

Britų Sandrauga baigė suvažiavimą

Londonas. — Britų spauda suskilo, rašydama apie Amerikos invaziją Grenadoje. Iš didesnių laikraščių tik „The Economist“ ir „Daily Telegraph“ pritarė invazijai, tačiau irgi su sąlygomis, kad JAV kariuomenė neužsisub saloje, paliks salą stipresnę ekonomiškai.

Britanijos premjerė Thatcher, kuri laikoma stipriausia NATO sąjungoje prezidento Reagano rėmėja, irgi pasisakė prieš invaziją Grenadoje. „Financial Times“ rašė spalio 28 d., kad „niekad anksčiau nėra buvę, kad JAV įsikštų su karinėmis jėgomis Britų Sandraugai priklausančioje šalyje prieš Jos Karališkosios Didenybės vyriausybės norus“.

Panašiai rašė ir „Observer“ (spalio 30 d.). „Yra faktas, kad amerikiečiai užpuolė Grenadą ne tik nepranešę britų vyriausybei, bet net jai pamelavę. Jau daug mėnesių Amerikai niežėjo rankos ką nors pulti. Retorika reikalavo veiksmų. Grenadoje jėgos panaudojimas atstūmė sovietų, mažiausiai, Kubos ekspansiją, tačiau už tai užmokėta didele moraline kaina“, rašo laikraštis.

Ginčus Grenados užpuolimas sukėlė ir Indijoje buvusioje Britų Sandraugos viršūnių konferencijoje. Ameriką daugiausia puolė Gajanos prezidentas Forbes Burnham. Jis pasakojo suvažiavime, kad buvęs Grenados premeras Maurice Bishop jam kelis kartus skundėsi, kad Amerika ruošiasi nuversti jo vyriausybę. Bishopas jau 1981

m. bijojo Amerikos įsikšimo. Amerikos žygi Grenadoje stipriai gynė Dominikos premjerė Mary Eugenia Charles. Ji pasakė, kad iš Grenados buvo gauti keli gubernatoriaus Sir Paul Scoon prašymai daryti ką nors ir gelbėti salą iš pavojaus. Premjerė pasakė sandraugos suvažiavime, kad šešios Karibų jūros valstybės nutarė prašyti Amerikos pagalvos, nes karinis perversmas Grenadoje su aktyvia kubiečių, rusų, bulgarų, šiaurės korėjiečių ir libiečių veikla jau ėmė grasinti visoms to regiono saloms. „Mes nesigailime savo veiksmų ir, jei reikės, vėl visai panašiai elgsimės“, pasakė Dominikos premjerė. Ji pranešė, kad gruodžio mėn. Karibų jūros šalys vėl susirinks ir svarstys, kaip įsteigti regioninę karinę jėgą, kuri prižiūrėtų saugumą ir taiką.

Britanijos premjerė Thatcher, pasikalbėjusi su Karibų jūros atstovais, paskelbė, kad ji buvo sujaudinta jų pasakojimų apie įvykius Grenadoje. Britų Sandraugos pareiškime sakoma, kad dabar reikia ieškoti Grenadoje „rekonstrukcijos“, o ne mėtymis priekaištais. Amerika pareiškime nekalbinama dėl Grenados, tačiau kritikuojama dėl politikos Kambidijos nepriklausomybės klausime.

— Indija reikalavo, kad iš Libano būtų atitrauktos svetimos Vakarų jėgos, tačiau pasipriešino Australijai. Jos premjeras nurodė, jog neloģiška tvirtinti, kad kubiečiai turi likti Angoloje, nes juos ten kvietė Angolos vyriausybė, tačiau reikalauti išvežti italų, prancūzų, amerikiečių jėgas, kurias pakvietė Libano vyriausybė.

Atidėta sovietų tarybos sesija

Maskva. — Sovietų prezidentas Andropovas rimtai serga. Tuo neabejoja užsienio stebėtojai, nurodydami, kad dar nepaskelbta Aukščiausiojo Sovieto sesija. Paprastai šis sovietų „parlamentas“ suvažiudavo į Maskvą lapkričio mėnesį. Klausinėjami Maskvos pareigūnai aiškina, kad sesija įvyks gruodžio mėn. pabaigoje ir tęsis dvi dienas.

Neabejojama, kad tarybos posėdžiai atidėti dėl prezidento ligos. Maskvoje plinta įvairūs gandai apie Andropovo ligą. Kai kurie kalba, kad Andropovas buvo persautas. Oficialiom žiniomis, jis serga „sloga“, tačiau niekas nepaaiškina, kaip ta „sloga“ tęsiasi nuo rugpjūčio mėn. 18 d., kada Andropovas paskutinį kartą pasirodė Kremliuje. Daugiausia kartojami gandai: Andropovui padaryta sunki inkstų operacija.

Sovietų valdžia, paprastai, apie Aukščiausiojo Sovieto sesiją praneša 30 dienų prieš jos atidarymą. Iki šiol data nepaskelbta. Normaliai, prieš sesiją įvyksta komunistų partijos centro komiteto posėdžiai, kurie patvirtina sesijoje skelbiamas kalbas ir dokumentus. Nieko neskelbiama ir apie centro komiteto planus.

Neseniai Helsinkyje lankėsi Andropovo sūnus, diplomatas Igor Andropov. Klausiamas korespondentų, kaip laikosi jo tėvas, jis atsakė: „Neblogai“.

— Tailandijos valdžiai paskelbus amnestiją, iš džiunglių sugrįžo 680 sukilėlių, jų tarpe pasidavė 209 komunistai.

Sunku susitarti JAV ekonomistams

Washingtonas. — JAV vyriausybės ekonominių patarėjų tarybos pirmininkas Martin Feldstein gali būti paprašytas pasitraukti iš pareigų. Jis jau ne pirmą kartą išsina prieš vyriausybės ekonominę politiką, susikirsdamas su izdo sekretorium Donaldu Reganu.

Ekonomistas Feldstein kelis kartus yra reikalavęs didinti pajamų mokesčius ir mažinti vyriausybės išlaidas, kad biudžeto deficitas būtų mažesnis. Jo pažiūros visai panašios į buvusio ekonomistų tarybos pirmininko Murray Weidenbaumo pažiūras. Jis pėnai pasitraukė iš pareigų.

Spaudos sekretorius Speakes, kkausiamas apie šį nuomonų išsiskyrimą, pasakė, kad, politiką nustatant, galima ginčytis ir svarstyti įvairius pasiūlymus, tačiau kartą politiką nustatant, visi vyriausybės nariai turėtų ją remti.

KALENDORIUS

Gruodžio 2 d.: Evazijus, Bibijana, Svirgaila, Skirman-tė.

Gruodžio 3 d.: Pranciškus Ksav., Hilarija, Aumantas, Vingra.

Saulė teka 6:58, leidžiasi 4:21.

ORAS

Debesuota, temperatūra diena 35 l., naktį 20 l.

SPORTO APŽVALGA

METINIS VISUOTINIS ŠALFASS-GOS SUVAŽIAVIMAS

Metinis visuotinis Š. Amerikos Lietuvos fizinio auklėjimo ir sporto sąjungos suvažiavimas įvyks 1983 m. gruodžio 10 d. Clevelando Lietuvos namuose, 877 East 185-th St., Cleveland, OH 44117. Telef. (216)—531-2131.

Suvažiavimo pradžia 11 val. ryte. Sekmadienį, gruodžio 11 d., suvažiavimas būtų tęsiamas tik tuo atveju, jei darbotvarkė liktų neįbaigta šeštadienį.

Pagal ŠALFASS-gos statutą, suvažiavime sprendžiamu balsu dalyvauja sporto klubų rinktieji atstovai ir rinktieji bei skirtieji ŠALFASS-gos pareigūnai. Patariamuoju balsu kviečiami dalyvauti sporto darbuotojai, fizinio auklėjimo mokytojai, sporto veteranai,

lietuviškų organizacijų bei spaudos atstovai ir visi lietuvių sportiniu gyvenimu besidomį asmenys.

Smulkios informacijos ir suvažiavimo darbotvarkė yra išsiuntinama visiems sporto vienietams bei ŠALFASS-gos administraciniais pareigūnams. Organizacijos ar asmenys, norį gauti smulkių informacijų ar pateikti pasiūlymų, prašomi kreiptis į ŠALFASS-gos centro valdybos vykd. vicepirmininką Rimantą Dirvonį, 8913 South Leavitt St., Chicago, IL 60620; telef. (312)—239-2179, arba į gen. sekretorių Algirdą Bielskų, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH, 44117; tel. (216)—481-7161.

ŠALFASS-gos centro valdyba

ŠALFASS-GOS VISUOTINIO METINIO SUVAŽIAVIMO DARBOTVARKĖ

1. Suvažiavimo atidarymas.
2. Komisijų sudarymas.
3. Sveikinimai.
4. Praėjusio suvažiavimo protokolo priėmimas.
5. Pranešimai žodžiu.
6. Pranešimai tik raštu.
7. Garbės teismo pranešimas.
8. Diskusijos dėl visų padarytų pranešimų.
- 2:30 — 3:30 val. p.p. pietų pertrauka
9. II-jų Pasaulio Lietuvos sporto žaidynių k-to pranešimas. Diskusijos.
10. Varžybinės programos ir jų analizė.
11. Santykiai-bendradarbiavimas su LB ir kitomis lietuvių organizacijomis.
12. 1984 m. ŠALFASS-gos varžybinis kalendorius.
13. Pavergtų tautų žaidynės 1984 m. Kanadoje (Free Olympiad).
14. Pabaltiečių sporto federacijos reikalai.
15. Santykiai-ryšiai su AAU of USA, TAC ir kitomis gyvenamųjų kraštų ar tarptautinėmis sportinėmis organizacijomis.
16. Istorijos leidinio reikalai.
17. Lietuvių sportinio fizinio lavinimosi našumo pakėlimas, ŠALFASS-je ir už jos ribų; pranešimas — referatas, diskusijos: stovyklos, vadovų pasitobulinimo kursai, sporto — fizinio auklėjimo pamokos lituanistinėse mokyklose; Fizinio lavinimosi propagavimas.
18. Administraciniai reikalai: finansų telkimas; narių verbavimas; tarpusavio komunikacija ir kiti administraciniai reikalai.
19. Klausimai ir sumanymai.
20. Rezoliucijos ir suvažiavimo uždarymas.

9. II-jų Pasaulio Lietuvos sporto žaidynių k-to pranešimas. Diskusijos.

10. Varžybinės programos ir jų analizė.

11. Santykiai-bendradarbiavimas su LB ir kitomis lietuvių organizacijomis.

12. 1984 m. ŠALFASS-gos varžybinis kalendorius.

13. Pavergtų tautų žaidynės 1984 m. Kanadoje (Free Olympiad).

14. Pabaltiečių sporto federacijos reikalai.

15. Santykiai-ryšiai su AAU of USA, TAC ir kitomis gyvenamųjų kraštų ar tarptautinėmis sportinėmis organizacijomis.

16. Istorijos leidinio reikalai.

17. Lietuvių sportinio fizinio lavinimosi našumo pakėlimas, ŠALFASS-je ir už jos ribų; pranešimas — referatas, diskusijos: stovyklos, vadovų pasitobulinimo kursai, sporto — fizinio auklėjimo pamokos lituanistinėse mokyklose; Fizinio lavinimosi propagavimas.

18. Administraciniai reikalai: finansų telkimas; narių verbavimas; tarpusavio komunikacija ir kiti administraciniai reikalai.

19. Klausimai ir sumanymai.

20. Rezoliucijos ir suvažiavimo uždarymas.

Š. AMERIKOS PABALTIEČIŲ PLAUKYMO PIRMENYBĖS

Š. Amerikos Pabaltiečių plaukymo pirmenybės, turėjusios įvykti š.m. lapkričio 13 d. Garden City, Mich., buvo atidėtos. Nauja varžybų data ir vieta yra: 1983 m. gruodžio 4 d., sekmadienį, Roseville High School, Barkman St. & Martin Rd., Roseville, Mich. Vykdo — Detroito LSK "Kovas" ir Vid. Vakarų sporto apygarda.

Šių varžybų rėmėse bus išvestos ir 1983 m. ŠALFASS-gos Vid. Vakarų sporto apygardos pirmenybės.

Š. AMERIKOS PABALTIEČIŲ PLAUKYMO PIRMENYBĖS

Š. Amerikos Pabaltiečių plaukymo pirmenybės, turėjusios įvykti š.m. lapkričio 13 d. Garden City, Mich., buvo atidėtos. Nauja varžybų data ir vieta yra: 1983 m. gruodžio 4 d., sekmadienį, Roseville High School, Barkman St. & Martin Rd., Roseville, Mich. Vykdo — Detroito LSK "Kovas" ir Vid. Vakarų sporto apygarda.

Šių varžybų rėmėse bus išvestos ir 1983 m. ŠALFASS-gos Vid. Vakarų sporto apygardos pirmenybės.

Kaip žinoma, 1983 m. ŠALFASS-gos plaukymo pirmenybės buvo išvestos iš II-jų PLSZ-ųjų varžybų. Kadangi II-jų PLSZ plaukymo programoje nebuvo vykdoma prieauglio D kl. (žemiau 11 m.) varžybos, tai šios klasės 1983 m. ŠALFASS-gos pirmenybės bus išvestos iš pabaltiečių varžybų.

Varžybų pradžia — 12 val. vidudienyje. Registracija ir apsilimas — nuo 11 val. r.

Papildoma dalyvių registracija priimama iki varžybų pradžios. Varžybų reikalais galima kreiptis ir varžybų vadovą Antaną Grigarą, 31403 Anita Dr., Warren, MI 48093. Telef. (313)—268-0585.

Futbolas Chicagoje

"LITUANICA" — "WISLA" 2:0

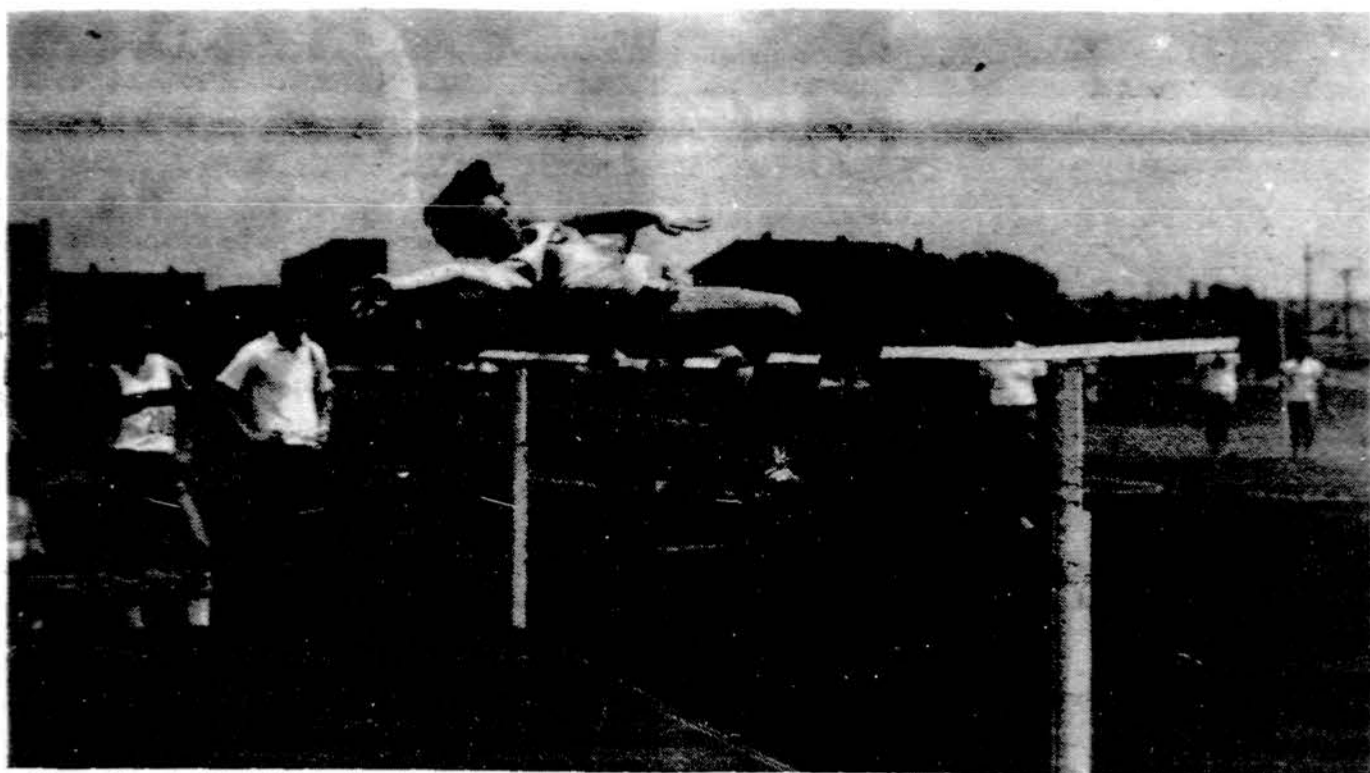
Praėjusį sekmadienį, lapkričio 27 d., žvabiam lietuvi be perstojimo vilgant Marquette Parko aikštę ir žmones, "Lituanica" komanda žaidė antirasias "U. S. Open Cup" rungtynes prieš stiprią lenkų komandą "Wisla". Po tikrai vyriškos ir ambicingos kovos rungtynes laimėjo "Lituanica" rezultatu 2:0. Įvarčius įkrito E. Wosl ir V. Pikšrys. Laimėjusi prieš "Wisla", "Lituanica" pateko į pusfinalį, kur teks žaisti prieš "Croatian" komandą tik balandžio mėnesį. Iš paskutinių dvejų rungtynių jau galima susidaryti nuomonę, kad "Lituanica" purvynė ir lietuje yra neįveikiama.

Aikštėje pasimatysime pavasarį!

J. J.

ŠACHMATŲ TURNYRAS CLEVELANDE

1984 m. sausio 28-29 d. Clevelande rengiamas "2-nd Lithuanian Open" šachmatų turnyras. Rengia — Clevelando Lietuvos Amerikos piliečių klubas, talkinant Clevelando LSK "Žaibo" šachmatų sekcijai. Šis turnyras oficialiai sankcionuotas USCF ir yra atviras dalyvauti visiems amerikiečių bei kanadiečių žaidėjams. Smulkios informacijos bus paskelbtos vėliau. Turnyro reikalais galima kreiptis į turnyro vadovą Edvardą Krygerį, 18012 Lake Shore Blvd., Krygerio Apt. #303, Cleveland, OH 44119; telef. (216)—383-0000, arba į ŠALFASS Šachmatų k-to vadovą Vytautą Nasvytį, 1234 West Blvd., Cleveland, OH 44102; telef. (216)—631-0210.

Rasa Orentaitė iš Detroito II-se PLS žaidynėse laimėjusi pirmąją vietą šuolyje ir aukštį.

Š. AMERIKOS PABALTIEČIŲ SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS

1984 m. Š. A. Pabaltiečių alpinistinės ir Cross-country slidinėjimo pirmenybės numato vykti Toronto Estų sporto klubas "KALEV" 1984 m. vasario 4-5 d. Kanadoje. Smulkios informacijos bus paskelbtos vėliau.

Pagal tradiciją, lietuvių pirmenybės turėtų būti išvestos iš pabaltiečių varžybų, bet tai bus nuspręsta visuotiniame ŠALFASS suvažiavime, š.m. gruodžio 10 d.

RAKETBOLO TURNYRAS

Išis Clevelando LSK "Žaibo" kviestinio Raketbolo turnyras įvyks 1983 m. gruodžio 10-11 d., Racquettime klube, 25080 Lakeland Blvd., Euclid, Ohio, (rytinis Clevelando priemiestis). Vykdo VVSA-da ir Clevelando LSK "Žaibas".

Varžybų pradžia šeštadienį, gruodžio 10 d. — 10 val. ryto. Registracija ir apsilimas — nuo 9 val. r. Varžybų tąsa sekmadienį prasidės pagal sutartą laiką.

VVSA-dos pirmenybės bus išvestos iš I-jų Clevelando LSK "Žaibo" kviestinio Raketbolo turnyro, kuriame dalyvauti kviečiami visi Š. Amerikos lietuviai raketbolo žaidėjai.

Turnyre vyks individualinės varžybos siose grupėse: Vyrų "Open", A ir B; Vyrų C, D ir "Novice"; Vyrų senjorų (gim. 1943 m. ir vyresnių); Moterų (neriboto amžiaus). Dvejų varžybos gali būti pridėtos pagal susitarimą vietoje. Senjorams galima dalyvauti ir atitinkamoje vyrų klasėje.

Dalyvių registracija atliekama iki gruodžio 7 d. pas Algį Motiejūną, 4817 Stacy Ct., Richmond Heights, OH 44143. Telefonas (216)—382-0973.

Pavėluota registracija bus eventualiai priimama iki varžybų pradžios, tačiau tokiu atveju rengėjai nešiu jokių atsakomybės dėl įvairių galimų pakeitimų ir t.t.

Galutinė turnyro programa bei grupių padalinimas priklausys nuo dalyvių skaičiaus.

Šachmatai

KOVA DĖL PASAULINIO ČEMPIONATO

Šią savaitę Londone prasideda pasauliniai pusfinaliai tarp ruso disidento Viktoro Korčnojaus ir sovieto Gario Kasparovo ir tarp vengro Zoltano Riblio ir sovieto Vasilijaus Smislovo. Pirmieji du šachmatininkai yra laikomi pasaulio meistro Anatolijaus Karpovo tinkamiausiais varžovais, ir jų susitikimas seniai jau lauktas.

V. Korčnojus, 52 m., yra triskart nesėkmingai susigrūpęs su A. Karpovu dėl pasaulio

meistro vardo. G. Kasparovas, 20 m., yra greitai iškilęs šachmatininkas, pernai net pusantru tašku laimėjęs tarponinį turnyrą Maskvoje. Kadangi sovietų šachmatų sąjunga neleidžia savo šachmatininkams dalyvauti turnyruose kartu su V. Korčnojumi, jiedu lig šiol yra kartu sužaidę tik vieną žaidimą; paskutinėje olimpiadoje susitikimas tarp jų dvejus metus. Ši žaidimą laimėjo G. Kasparovas. G. Kasparovas yra pagarsėjęs nenugalimais puolimais, o Korčnojus atkakliai ir narsiai gynyba, tad jų žaidimai turėtų būti itin kovingi.

Varžovas pasaulio meistri būdavo išrenkamas kas treji metai, bet paskutiniame FIDE kongrese buvo nutarta nuo dabar išrinkti kas dvejus metus. Pasaulis yra tam susikirštas ir maždaug penkiolika zonų. Kiekvienas kraštas siunčia atitinkamai nustatytą skaičių savo pajėgiausių žaidėjų į zonos pirmenybes. Seka tarponiniai turnyrai, kuriuose yra atrenkami iš viso šeši šachmatininkai, prie kurių yra pridėdami du žaidėjai iš paskutinio ciklo. Vyksta ketvirtfinaliai, pusfinaliai, ir pagaliau finalas. Finalo laimėtojas sužaidžia mačą su pasaulio meistru išaiškinti, kam teks pasaulio meistro vardas.

LIETUVIAI ŠACHMATININKAI

Lietuviai šachmatininkai nėra arčiau prikopę šachmatų viršūnės. Vladui Mikėnui zoniame turnyre Maskvoje 1955 m. tetrūko pusės taško, kad patektų į tarponinį turnyrą. Jisai buvo sumušęs P. Keresą, bei sužaidęs lygiomis su M. Botvniku, T. Petrosianu, B. Spaskiu, ir V. Korčnojumi. Povilas Vaitonis atstovavo Kanadai tarponiniame turnyre Švedijoje 1952 m., bet nesėkmingai pasirodė.

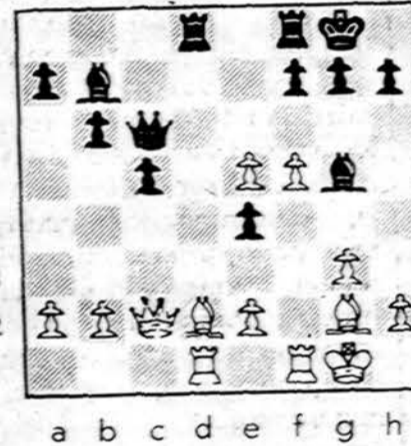
Kada lietuviai galės pasižliaugti pasaulio meistrų Viktoras Gavrikovas ir Eduardas Rozentalis turi galimybių iškovot pasaulio meistro vardą už dvejų metų; jiedu abu ši rudenį žaidė Sovietų Sąjungos pusfinalyje Minske. Pusfinalyje geriausiai pasirodė šachmatininkai dalyvaus ateinančiame zoniame turnyre (Sovietų Sąjunga sudaro atskirą zoną, ir atitinkamais metais jos čempionatas skaitosi kaip zonos pirmenybės). Po septynių metų abu buvo be pralaimėjimo, E. Rozentalis buvo nelaimėjęs žymų didmeistrį A. Beliavskį, tačiau nežinoma, kaip jiems pasibaigė.

V. Gavrikovas, 26 m., atsikraustė iš Moldavijos į Vilnių prieš ketverius metus. Jisai žaidžia pirmą lentą Lietuvos rinktinėje. Perna V. Gavrikovas zonos pirmenybėse nelaimėjo nei vieno žaidimo, tačiau šiaip jis gerai žaidžia ir netrukus turėtų tapti didmeistris.

E. Rozentalis, 20 m., yra Vilniaus Universiteto IV kurso studentas. Jis lankė Vilniaus

šachmatų mokyklą ir triskart buvo Lietuvos jaunių čempionu. Užpernai jis iškovojo Lietuvos čempiono vardą, o pernai jis Sovietų Sąjungos jaunių čempionate baigė šeštą. Šįmet jisai pasidalino pirmą vietą Lietuvos čempionate.

Pateikiama padėtis iš E. Rozentalio žaidimo su K. Kaunu, kuris buvo sužaidęs Marijampolėje prieš dvejus metus. E. Rozentalis žaidė juodais ir šioje painioje padėtyje sumaniai laimėjo figurą.

E. Rozentalis norėjo sukurti sąlygas pulti istrižaine a8-h1. Jisai sužaidė 1...Bd8-d2! 2. Bd1-d2, Rg5-e3!, šachu priversdamas K. Kauno karalių pasitraukti 3.Kg1-h1. Sekė 3...Re3-d2, 4. Ve2-d2, e4-e3! ir baltieji pasidavė, nes juodieji grasina kirist baltąją valdovę ir skelbti matą ejuim Vc6-g2. Po Rg2-c6 juodieji įterptų šachą 5...Rb7-c6, 6. Kh1-g1, ir tik tada kirstų valdovę 6...e3-d2, po kurio viskas baigta, nes ir silpnėsi žaidėjai lengvai laimi turedami baigėje rikiu daugiau.

Andrius Kulikauskas

Futbolas svetur

KAS LAIMĖS EUROPOS „SUPER-CUP“

Dėl Europos Super-Cup žaidžiama tik nuo 1972 metų ir tai nėra oficialus kontestas Europos futbolu unijos, bet tik jos toleruojamas ir dėl to du kartus 1974 m. ir 1981 m. jis visai neįvyko. Štai truputis statistikos: 1972 ir 1973 šia Super-Cup laimėjo Amsterdamo "Ajax". 1974 — neįvyko, 1975 — Kijevo "Dynamo", 1976 — Anderlecht (belgai), 1977 — FC Liverpool, 1978 — Anderlecht, 1979 — Nottingham Forest, 1980 — FC Valencia, 1981 — neįvyko, 1982 — Aston Villa, o 1983 — paaiškės netolimoje ateityje, susitikus abiejų Europos taurių laimėtojams — Hamburg SV ir skotų FC Aberdeen. Žaidžiama po du kartus. Pirmosios šios rungtynės jau įvyko, tik rezultatai dar buvo nepaaiškėję.

Europos pavienių kraštų futbolu pirmenybėse pirmąją: Prancūzijoje — Bordeaux, Jugoslavijoje — Hajduk Split, Italijoje — Turino "Juventus", Olandijoje — Feyenoord, Vengrijoje — Videoton, R. Vokietijoje — Dresdeno "Dynamo", Austrijoje — Sturm Graz, Turkijoje — Besiktas, Šveicarijoje — Slon ir t. t.

V. Kriksčiūnas

DRAUGAS

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY (USPS — 161000)

Published daily except Sundays and Mondays, Legal Holidays, Dec. 26th, and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society. Second class postage paid at Chicago, IL. Postmaster: Send address changes to Draugas 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629. Subscription Rates \$50.00 — Chicago, Cook County, Illinois and Canada. Elsewhere in the U.S.A. \$50.00 Foreign countries \$50.00.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesučiūnami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokestį, atžymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	1/2 metų	3 mėn.
Chicago ir Cook County	\$50.00	\$30.00	\$20.00
Kanadoje (U. S. A. dol.)	\$50.00	\$30.00	\$20.00
Užsienyje	\$50.00	\$30.00	\$20.00
Kitur — Amerikoje	\$50.00	\$30.00	\$20.00
Savaitinis (šeštad. pried.)	\$30.00	\$19.00	—

• Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nuo 8:30 iki 12:00.

• Redakcija dirba kasdien nuo 8:30 — 4:00.

• Redakcija straipsnius taisysoavo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Jūs grąžina tik iš anksto susitarus. Redakcija už skelbimų turinį netaško. Skelbimų kainos prišunčiamos gavus prašymą.

DR. ROMUALDAS POVILAITIS
DANTŲ GYDYTOJAS
Tel. 767-7575
5780 Archer Ave.
(6 blokas į vakarus nuo Cicero Ave.)
Valandos pagal susitarimą

DR. KENNETH J. YERKES
DANTŲ GYDYTOJAS
Pensininkams nuolaide
2436 W. Lithuanian Plaza Court
Chicago, Illinois 60629
Tel. 925-8288
Valandos pagal susitarimą

Dr. Peter T. Brazio ofisą perėmė
DR. VIJAY BAJAJ
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybe vidaus ligos
2434 West 71st Street
Tel. HE 4-5849
Val: pirm. ir penkt. 12—5; antr. ir ketv. 12—6:30; šešt. tik susitarus.

DR. EDMUNDAS VIZINAS
Specialybe — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austin)
Valandos pagal susitarimą
Tel. 585-7755

DR. K. E. BALUKAS
Akušerija ir moterių ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Jei neatsiliepa, skambinti 374-8004
Priima ligonius pagal susitarimą

DR. JONAS MAŽEIKA
DANTŲ GYDYTOJAS
4600 W. 103 St. Oak Lawn
Tel. 423-8380.
Valandos pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARRA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą pirm. ir ketv. 1-4 ir 7-9 antr. ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. LU 5-0348; Rez. PR 4-5533
DR. FRANCIS MAJEIKA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4255 W. 63rd St.
Val. pagal susitarimą: pirm. ir ketv. 12-4 o-8 antr. 12-o; penkt. 10-12. 1-o

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

DR. VILJUS MIKAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Family Medical Clinic
217 East 127 St., Lemont, Ill.
1 mylia į vakarus nuo Ateitininkų namų
Tel. 257-2265
Val. pagal susitarimą

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ — AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Namų 584-5527
DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINĖS LIGOS —
CHIRURGIJA
6132 S. Kedzie, Chicago, Ill.,
Tel. 925-2670
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. 742-0255
Valandos pagal susitarimą

Ofis. tel. — 582-0221
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
6441 S. Pulaski Rd.
Valandos pagal susitarimą

Tel. 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Chicago Eye Institute
4200 N. Central Ave.
Valandos pagal susitarimą

Ofs. PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJA
8104 S. Roberts Road
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave.
Tel. 563-0700
Valandos pagal susitarimą

e132 S. Kedzie Ave. Chicago
WA 5-2670 arba 489-4441
DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGOS
KOSMETINĖ CHIRURGIJA
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
Kalba lietuviškai
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Res. 852-0889
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
Lietuvius gydytojas
3925 West 59th Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12-4 val. popiet ir 6-8 val. vak. Treč. ir šešt. uždaryta.

Dr. Juozo Meškauskio ofisą perėmė
T. RAMA, M.D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 West 71st Street
(71-mos ir Campbell Ave. kampas)
Tel. 434-1818 ir 476-3344
Res. 852-0889
Val: pirm., antr., ketv. ir penkt. 3 iki 7 v.p.p. Tik susitarus

DR. IRENA KYRAS
DANTŲ GYDYTOJA
2659 W. 59 St., Chicago
Tel. 476-2112
Valandos pagal susitarimą — Pirm., antr., treč., ketv. ir šeštad.

Ofis. tel. 434-2123, namų 448-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso ir buto: OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. popiet

Ofs. tel. 586-3166; namų 381-3772
DR. PETRAS ŽLOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6745 West 63rd Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-6; šeštadieniais pagal susitarimą

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KŪDIKŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
3200 W. 81st Street
Val: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 1 v. p.p. Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2919

GAILISI SOVIETŲ

Kas gi yra tasai Balzekų vardo lietuvių kutūros muziejus (Balzekas Museum of Lithuanian Culture), į kurį strėlės nurodo net Chicago greitkeliuos? Ar vien ankštoka trobesys, kuriame sudėsumėta tūleriopos vertės bei išvaizdos istorinio, meninio ar etnografinio pobūdžio objektai?

Visai ne! Tai židyns, iš kurio spinduliuoja visuomeninė kultūrinė gyvybė. Tai tiltas, jungiantis lietuvišką sekretorių su platesne amerikietiška aplinka. Jeigu apie tai mūsų spaudoje dar palyginus mažai kalbama, kaltas čia turbūt faktas, kad visi šiai veiklai vadovauja ne tiek „dypukai“, kiek tikri „senamerikoniai“, o dažnu atveju net ne lietuviai, bet tik jų draugai. O vis dėlto jokia vietinė draugija nevykdo tiek lietuviškos krypties kūrybinių projektų, nerengia tiek (mūsų lietuvių-nelietuvių publikai skirtų) paskaitų bei vakaronių, kiek Balzekų muziejaus darbuotojų grupė.

Štai eilinis jų pasireiškimo pavyzdys.

Neseniai rinkoje pasirodė 348 psl. knyga „The Soviet Union Today: An Interpretive Guide“, kurioje sudėti 26 įvairių autorių straipsniai, visapusiškai aptariantys tos imperijos šiandieninę padėtį (keliose vietose paličėdama ir Lietuvai). Knygą sudėgavo prof. dr. James Cracraft, Illinois universiteto istorijos profesorius, taip pat Harvardo universiteto mokslinis bendradarbis ir Chicagoje einančio „Bulletin of the Atomic Scientists“ (knygos leidėjo) redaktorius. Balzekų muziejus nutarė pasikviesti jį svečiu į savo mėnesinį sekmadienio diskusijų forumą lapkr. 20 d. Prelegentų pasiklausyti pririnkto pilnutėlė muziejaus pirmojo aukšto salė (nors „tikrų lietuvių“ nesimatė beveik nė vieno).

Pradžioje profesorius pažymėjo, kad yra daug dalykų, kurių bent lietuviams nebereikia aiškinti, bet kurių nėra dar perkandami amerikiečiai, pvz., skirtumas tarp „Sovietų Sąjungos“ ir „Rusijos“. Paskui išsitarė, jog nuo 1964 m. Sovietų Sąjungai artumui yra lankęsis net 6 ar 7 kartus ir spėjęs išmokyti rusų kalbą. Leisdamas apibūdinti šią plotą didžiausiąją pasaulio valstybę, pradėjo, galimai sakyti, „nuo oro“, pabrėždamas jos milžiniškas klimatinės bei geografinės nevienodybės. Iš to darė išvadą, kad Sovietija — anaipolne „monolitas“.

Perėdamas prie jos social-ekonominių bruožų aptarimo, prof. Cracraft įrodinėjo, jog tai esanti „trečios rūšies“ imperija, kuriai būdinga privilegijuotas elitas ir vargstantis masės, gyvenimo standartais toli atsilikusias nuo Vakarų pramoninių valstybių gyventojų daugumos. Net ir sovietų dvasinė kultūra esanti neįdomi ir skurdi [iš esmės taip; bet ar prelegentui yra tekę matyti Lietuvos grafikų darbų, skaityti lietuvių poezijos, klausytis estų avangardinės muzikos?]. Dėl to Sovietų S-ga turėtų mums kelti „ne baime, o greičiau pasigailėjimą“. Globaline prasme sovietų laikyseną jis aiškino kaip „nepasiturinčios“ valstybės kovą prieš „pasiturinčiasias“.

Baigęs neilgą paskaitą, prof. Cracraft didesnę savo minčių dalį išvystė, atsakydamas į užklaimus iš publikos. O jų buvo daug. Čia tarp kitko pastebėjo, jog didžiausią fobiją sovietams kelia kiniečiai, prieš kuriuos turi sutelkę stambiausias konvencines pajėgas. Pasiskė už prekybos tarp Vakarų ir Sovietų stiprinimą, nuogaštiamis nutildydamas tvirtinimą, kad daugumą Vakarų

technologijos paslaptį sovietai pasigauna ne per prekybą, o per špionazą. Pareiškė, jog nesas vienas iš tų, kurie tikėtų į greitą Sovietų S-gos subyrėjimą (dr. Stromai, klaukytės!). Jaunesnioji ir tariamai šviesesnė komunistų karta, iki kol prisistumia prie valdžios, būna jau taip persemusi sovietinės sistemos proteguojamomis vertybėmis, taip į tą sistemą įsinarpliojusi, kad elgiasi ne ką racionaliau ar humaniščiau už senąją gvardiją. Užtat viemintelis dalykas, kurio galima tikėtis, yra ne vidinė revoliucija, o lėta evoliucija gal į geresnę pusę. Be to, ūmus Sovietijos subyrėjimas būtų net nepageidautinas dėl tokio subyrėjimo nepramatomų ir galimų bausių pasekmių.

Minėtai evoliucijai į geresnę pusę paskatinti netinka, anot prelegento, dabartinė „nelanksti“ ir „kieta“ Reagano administracijos politika. Tuo pačiu betgi jis pasiskė prieš siūlymus dabartinius JAV ir sovietų branduolinių ginklų arsenalus „išaldyti“, nes toks išaldymas (nuclear freeze) nesustabdytų šių ginklų išplitimo į kitas šalis (jų tarpe teroristinio nusiteikimo), iš kurių kyląs pats didysis pavojus pasaulio taikai.

Aplamai paėmus, susidarė įspūdis, jog profesorius, nors Sovietų S-gą bei jos užsienio politiką ir stipriai pakritikuodamas, vis dėlto būtų linkęs silyti kaip nors su ja sugyventi, o ne siekti jos sužlugdymo. [Kad toks žlugimas greitu laiku neįmanomas — vienas dalykas, tačiau tvirtinti, jog pasauliui būtų blogiau, jeigu toks žlugimas įvyktų, mūsų manymu, yra prietaras, atspindintis seną kai kurių vakariečių įsitikinimą, kad sovietiniai tautų kalėjimo tautos, syki iš imperijos išsilaisvinusios, kažkodėl nesugebėtų pačios bei didesnių konsulsijų tvarkytis.]

Atsakydamas į klausimą, kodėl jis laiko Sovietų S-gą ne „totalitarine“, o tik „autoritarine“ valstybe, prof. Cracraft aiškino, kad totalitarinei valstybei būdinga totali valdžios kontrolė, kai tuo tarpu Sovietijoje esą daug socialinių tendencijų, kurios vystosi visiškai ne pagal Kremliaus valdžios norus. Pavyzdžiais suminėjo valdžios nesugebėjimą (1) apsieiti be privačių skylių, išlaikančių žemės ūkį, (2) pažaboti „juodąją“ bei „pilkąją“ rinką, teikiančią daugumą prekių ir patarnavimų, (3) sustabdyti bėgimą iš kolchozų į miestus (pvz., Maskva esanti siaubingai pergrūsta žmonėmis), (4) pakelti gyventojų praeauglio augimo tempus ir (5) paspartinti jų persikėlimą iš vakarinių į tuščių rytinius plotus. Visa tai rodo, kad net ir galingi politbiuro diktatoriai savo pavaldinių nekontroliuoja „totališkai“.

Forumui vadovavo muziejaus pareigūnė Eileen R. Mackevich, kuri šalia darbo muziejuje kiekvieną trečiadienį 6:30 val. vak. per radijo stotį WBEZ (91.5 FM) praveda įdomią valandos ilgio programą „Inside World News“. Štai lapkr. 10 d. programoje ji kalbėjosi su trimis buvusiais JAV laikraščiu („Chicago Tribune“) ir „Washington Post“) korespondentais Maskvoje, kurie vaizdžiai nupasakojo, kokiais sunkiais aplinkiniais keliais užsienio korespondentas tenka rinkti Sovietijoje žinias ir kaip sistemingai Kremlius savo gyventojus laikio informacinėje tamsoje. Visi trys žurnalistas buvo apilankė Baltijos valstybes ir atrodė gerai su jų problemomis susipažinę, nes turėjo kontaktų ir vietinių disidentų bei kovojančiosios Bažnyčios sluoksniuose.

Forumui vadovavo muziejaus pareigūnė Eileen R. Mackevich, kuri šalia darbo muziejuje kiekvieną trečiadienį 6:30 val. vak. per radijo stotį WBEZ (91.5 FM) praveda įdomią valandos ilgio programą „Inside World News“. Štai lapkr. 10 d. programoje ji kalbėjosi su trimis buvusiais JAV laikraščiu („Chicago Tribune“) ir „Washington Post“) korespondentais Maskvoje, kurie vaizdžiai nupasakojo, kokiais sunkiais aplinkiniais keliais užsienio korespondentas tenka rinkti Sovietijoje žinias ir kaip sistemingai Kremlius savo gyventojus laikio informacinėje tamsoje. Visi trys žurnalistas buvo apilankė Baltijos valstybes ir atrodė gerai su jų problemomis susipažinę, nes turėjo kontaktų ir vietinių disidentų bei kovojančiosios Bažnyčios sluoksniuose.

ANDROPOVO VALDYMO METINIS BALANSAS

Kai kitiems Stalino įpėdiniams reikėjo keletu metų, kol pilnai sustiprino savo valdžią, Andropovui pakako vienerių metų tapti pilnu sovietinės imperijos valdovu. Metinės Andropovo įkropimo į valdžios viršūnes atšvestos be triumfo trimitų, su „paprasto nusišaldymo“ ženklais. Tuo tarpu visame pasaulyje jau svarstomas gal perankstyvas klausimas: kas bus Andropovo įpėdinis? Kremliaus vidinio gyvenimo ir vidaus politikos žinovai, kurie sveikino Andropovo atėjimą prie Sov. Sąjungos vairo, kaip „naujos eros“ pradžią, bus nusilyję. Nors dar peranksti rašyti Andropovo nekologą, tačiau jau dabar aiškus neigiamas pirmųjų metų balansas tiems, kurie Andropovą laikė antruoju Brežnevu, tik daugiau intelektualiu, linkusiu į reformas. O iš tikrųjų jis pasirodė kaip kietas Vakarų priešas, privedęs iki beveik šaltojo karo išvakarė.

Prieš metus, kada Andropovas paėmė valdžios vadžias iš savo rankas, buvo reikiama drąsus optimizmas, kad šis tas keisis sovietinėje sistemoje, pamiršus, kad sovietinė sistema jau iš tradicijos negali būti pakeista, kieno rankose ji bebūtų. Buvęs KGB viršininkas, kuris dar prieš Brežnevo mirtį jau turėjo savo rankose, kontroliavo sovietinės sistemos krūpčiojimus, Vakarų komunikacijos priemonėmis buvo pristatomas visuomenėi, kaip intelektualas, linkęs į liberalizmą, paveiktas anglosaksų literatūros daugiau negu policiniu manevru.

Žodžiu, žmogus, kuris jau atsiskė nuo ilgus metus eiti KGB viršininko pareigų įpročių. Toks Andropovo paveikslas buvo ne kas kita, kaip vaisius sukto propagandos, kurios tikslas buvo klaidinti visuomenę neva pakeitimais tiek Sov. Sąjungos vidaus gyvenime, tiek tarptautinės politikos vingiuose.

Iš tikrųjų dvylika mėnesių Andropovo valdymo parodė ką kita. Andropovo valdymas Sov. Sąjungoje pasižymėjo naujais varžtais bet kokiam prieštaravimui (disidentizmui). Padaugėjo areštai ir politinių kalinių skaičius. Sacharovas pasiliko Gorki miesto tremtyje, daug mažiau žydų ir Volgos vokiečių gavo išvaizavimo visų, ant popierio liko planuota ekonominio gyvenimo reforma, menki bandymai

neva įvesti rinkinių kolchozų decentralizacija. Buvo sakoma, kad Andropovas liaudžiai vietoj komunizmo pateiks gulašo, bet rusai to gulašo negavo nė pauostyti.

Andropovui galima priskirti vadinamą moralizacijos kampaniją, kovą su stipriai besireiškiančia korupcija net patiose komunizmo vadų viršūnėse, kovą su Brežnevo laikų „nomenklatura“. Imta valyti partijos centro komiteto viršūnes, bet tą Andropovas darė atsargiai, tarsi norėdamas parodyti, kad tai daroma komunistinės sistemos naudai. Į politbiurą vos tik vienas asmuo buvo įvestas su pilna balsavimo teise, Sov. Sąjungos regionų viršūnėse įvyko trys pakeitimai, bet jų du buvo dėl regionų vadų mirties. Andropovas apsisatė nauja savo šalininkų gvardija, kurios eilėse dabar ieškomas eventualus jo įpėdinis: Romanovas, Gorbačėvas, Aljijėvas. Galbūt Andropovas iš tikrųjų ieškojo šviežių jėgų, naujos energijos. Tačiau lieka problema, kaip bus su senąja gvardija, su tokiais sistemos lūtais, kaip Černenko, Gromyko, Grišinai, jau nekalbant apie maršalą Ustinovą.

Dėl sunkiai vykstančių Genevoje atominių ginklų apribojimo derybų, dėl keletos dienų Maskvos tylos nušūsus Koryjos lėktuvą, Vakaruose darytos išvados, kad Kremliuje vis labiau įsigali kariškių įtaka, kuri paraližuoja visą Andropovo veiklą. Dėl to ir Genevos derybose dominuoja ne Andropovo, bet kariuomenės maršalų taktika: nenoras nei kiek nusileisti sovietų apsiginklavimo pirmavime.

Antagonizmas, o gal bendradarbiavimas su kariniais sluoksniais apsprendė Andropovo užsienio politiką, jo užsipyrimą niekur nenušleisti, visur kietai laikytis. Sakoma, kad Brežnevo įpėdinis buvo linkęs atšaukti karinius dalinius iš Afganistano, bet tam pasipriešino kariškiai. Jis, dar būdamas KGB viršininku, buvo priešingasis Afganistano invazijai, bet ir čia lėmė kariniai Sov. Sąjungos manevrai kuo daugiau užgrobti nekomunistinių kaimyninių kraštų. Pastaraisiais metais raudonoji armija Afganistane pasižymėjo nepaprastais žiaurumais, žudymada beginklius gyventojus, o diplomatinėje plotnėje nežengta nė žingsnio atgal, nepaisant JT pastangų prikai-

bėti Sov. Sąjungą atstatyti Afganistano nepriklausomybę.

Andropovas buvo užsimojęs suartėti su Kinija, tačiau Pekino komunistiniai vadai nesuduoda prisijaukinami, o SS-20 svedinių išdėstymas pagal Kinijos sieną sukėlė kiniečių tarpe nepasitenkinimą ir įtariamą taikingomis Sov. Sąjungos intencijoms. Buvo speliuojama, kad Andropovo politika komunistinio bloko sąjungininkų atžvilgiu bus skirtinga po patirties Vengrijoje, kur įvyko Andropovo vadovybėje kruvinas Vengrijos siekimas didesnis laisvės, o vėliau jos noras viduje įvesti kai kurių reformų, nusizūrintį Vakarais. Bet Maskva griežtai laikosi Gosplan politikos, laikydamasi ekonomiskai pažabotas komunistines valstybes. Lenkijos Jeruzielkis buvo Maskvos įspėtas nešvelninti vadinamos normalizacijos vyksmo.

Santykiuose su Vakarais Andropovas pasirodė griežtas ir nesukalbamas. Kai jis suėmė visą valdžią Maskvoje iš savo rankas, buvo atakingas už sovietinę politiką. Genevoje jau iš ankščiau vyko pasitarimai dėl branduolinių ginklų apribojimo. Čia Andropovas patyrė didžiausią nesėkmę savo vienerių metų valdymo laiku. Panaudodamas jam taip gerai žinomą propagandos ginklą, bandė įbauginti Europos viešąją opinią, panaudoti jo paties sukeltus pacifistinius sąjūdžius, vartodamas pažadus ir grasinimus ypač Vakarų Vokietijai. Andropovo gabumai čia pasirodė neveiksmingi. Amerikiečių gynybos ginklai prieš Sovietų SS-20 bus dislokuoti Europoje, o bandymas suskaldyti Vakarų valstybių draugystę taip pat nepavyko.

Čia ir vėl pasirodė, kad Andropovas nėra laisvas savo sprendimams ginklą, bandė įbauginti Europos viešąją opinią, panaudoti jo paties sukeltus pacifistinius sąjūdžius, vartodamas pažadus ir grasinimus ypač Vakarų Vokietijai. Andropovo gabumai čia pasirodė neveiksmingi. Amerikiečių gynybos ginklai prieš Sovietų SS-20 bus dislokuoti Europoje, o bandymas suskaldyti Vakarų valstybių draugystę taip pat nepavyko.

Čia ir vėl pasirodė, kad Andropovas nėra laisvas savo sprendimams ginklą, bandė įbauginti Europos viešąją opinią, panaudoti jo paties sukeltus pacifistinius sąjūdžius, vartodamas pažadus ir grasinimus ypač Vakarų Vokietijai. Andropovo gabumai čia pasirodė neveiksmingi. Amerikiečių gynybos ginklai prieš Sovietų SS-20 bus dislokuoti Europoje, o bandymas suskaldyti Vakarų valstybių draugystę taip pat nepavyko.

SOVIETŲ KARININKAI

K. BARONAS

Mūsų korespondentas Europoje

Atrodo, kad pirmą kartą aukštam Sov. Sąjungos kariui pavyko išemigruoti į vakarų pasaulį ir kiek plačiau atskleisti raudonosios armijos elito gyvenimą.

Volfas Vilenskis (ši pavardė plačiai sutinkama Vilniaus krašte) milijoninio tiražo žurnalui, „Bild am Sonntag“ davė platų pasikalbėjimą, iš anksto pareiškdamas, kad nuo antro karo pabaigos vakarų pasaulio slaptoji tarnyba įvairiais keliais, įvairiomis priemonėmis stengiasi išgauti raudonosios armijos tikrą kovos jėgą, karininkų morale, jos nusistatymą „imperialistiniam“ pasauliui.

W. Vilenskis

Šią, nors nepilną informaciją šiam žurnalui, atrodo, gavo taip pat Izraelio sūnus Adi Sidon.

V. Vilenskis, po dvylikos metų pastangų, galiausiai atvyko Izraelin. Buv. raudonosios armijos pulk. daugiausiai kalbėjo apie karininkų luomą p-

rankų Andropovui nepavyko išplėsti Centrinės Amerikos. O ir nuolatinis Maskvos kišimasis į Libano skerdynes kažin ar tai yra Kremliui tikro laimėjimo garantija.

Per pirmuosius valdymo metus Andropovas buvo bankrutavęs didvyris, kuriam nepavyko nei vidaus reformos, nei užmetimas savo sistemos Vakarų valstybėms. Jis yra auka sistemos, kurios negalima pakeisti, nors tam ir būtų noro. Andropovas yra sovietinės sistemos vergas, ir todėl laukti kokių nors atmainų jo valdyme yra tuščias dalykas. Tokie, kaip Andropovas, gali tą sistemą sugriežtinti, bet ne sušvelninti.

J.V.

reikšdamas, kad jauni S.S-gos karininkai turi aukštesnį pragyvenimo lygį už eilinio piliečio. Jie yra taip pat geriau atlyginami už inžinierius ar gydytojus. Be to, jiems duodami įvairūs priedai geresniam ir patogesniai gyvenimui, geresniam butui. Jis, būdamas viengungis, turėjo penkių kambarių butą. Tuo tarpu tokiam apartamente normaliai gyvena dvi — trys šeimos!

Karininkai, kaip ir kaizeri-je Vokietijoje, yra elitai. Jiems draudžiama imti sau gyvenimo draugę iš „prastos“ šeimos. Žmona turi būti bent su brandos atestatu, einanti stipriai socialistiniu keliu, taigi — „emancipuota“. Daugumas karininkų žmonių dirba įstaigose, nors vokiečiai atlyginami yra pakankamas šeimos išlaikymui.

Kokia sovietinių karininkų nuomonė apie vakarų pasaulio „kolegas“?

Raudonosios armijos karininkai mano, kad vakarų pasaulio karininkai tarnauja tik pinigams. NATO karininkai neturi tikrų patriotinių idealų. Tuo tarpu SS-gos karininkai savo užsiėmimą vertina rimtai. Kariniu mokslu jie pralenkia vakariečius, vadinami juos „žaisliniais kariais“. Sovietiniai karininkai daug rimčiau žiūri į europiečius, ypač į vokiečių karius.

Tačiau didelį respektą sovietų karininkai reiškia techniskam vakarų apginklavi-mui, galvodami, kad ir jų armija viena dieną pasiekės jį aukštą technikinį lygį. Jau apmokymo metu ji jauno karininko dvasią liejama NATO neapykanta, skiriant šiai karinei organizacijai labai didelį dėmesį.

V. Vilenskis, apdovanotas aukščiausiais SS-gos kariniais medaliais, antrame pasauliniame kare kovėjo prieš vokiečius. Prisimėms kar-o dienas, buv. raudonosios armijos pulkininkas pažymėjo kovą prie Lietuvos Nemuno priešturi Hermanno Goringo divizijai. Jo vad. pulkas turėjo puolančius vokiečius sulaukyti. Tačiau pulk. V. Vilenskis su kulkosvaidžiu daliniu užėjo vokiečiams iš užpakalio, apšaudė juos iš abiejų pusių, privėrdamas priešą pasitraukti. V. Vilenskio tvirtinimu, ši taktinė kova Rytprūsij — Lietuvos pasienyje dar ir šiandien nagrinėjama SS-gos karinėje akademijoje.

POKARIO PARTIZANINIO JUDEJIMO VERPETUOSE

L. KERULIS

5
Juozas Laukaitis, g. 1873.II.3 Giniūnų k. Prienų vls., Marijampolės aps., kunigas, prelatas. Profesoriavo Seinų kun. sem., 1922 m. lankėsi JAV, rinko aukas nuo karo neekntėjusiems lenkų pasienio gyventojams. Buvo Seinų, vėliau Vilkaviškio kuris kancleris ir oficialas. Nuo 1935.XII.15 Seirijų par. klebonas. Po karo, už apyl. veikusių part. išpažinties išklaušymą ir mirštanciai part. ryšininkė Grauzių k. paskutinių sakramentų suteikimą, 1947.II.26 suimtas, kalintas Kauno kal., tardytas 1947.IV.29 ir VI.10, išv. į Sov. Rusiją, kalintas Vladimiro kal. Mirė 1952 m.?

Justinas Lelešius, g. 1917.XI.24 Navasodų k., Igliskėlių vls., Marijampolės aps., kunigas, nuo 1945 m. priklausė „Tauru“ payg. part. štabui, 1946-1947 m. štabo kapelionas, slap. „Grafas“. Žuvo 1947.IX.24 drauge su kitais 5 „Birutės“ rinkt. štabo nariais netoli Veiverių, brolių Daunorų sodyboje, sleptuvę užklupus didelėms enkavedorų pajėgoms.

Petras Liepa, g. 1886 m., kunigas, pastoracinį darbą dirbo Viešintose, Panevėžio aps., klebonavo Skiemonyse, Utenos aps., buvo veiklus šaulys. Bolš. spaudos kaltinamas, kad po karo susirūšęs su partizanais, „Liparskio“ vardu perėjęs į pogrindžio

veiklą. 1947 m. suimtas, kalintas, išv. į Sibirą ir ten 1955 m. žuvo.

Antanas Liesius, g. 1906 m., kunigas, marijonas, po karo Šv. Mykolo par. klebonas Marijampolėje, bolš. spaudos apkalintas part. rėmimu ir slėpimu, bolš. saugumo 1949 m. suimtas, ištremtas į Sibirą, kankintas — išmušti dantys, sudaužyta galva, grįžo 1956 m. protiniai susirgęs. Mirė 1973.VIII.13 Vilniaus ligoninėje.

Aleksandras Masaitis, g. 1906 m., kunigas, Kauno-Viljampolės bažn. klebonas, sovietinės spaudos kaltinamas, kad 1945-1946.II jo namuose buvo įrengta part. vado „Zaliojo Velnio“ — J. Misiūno slėptuvė. Buvo išvežtas į Sibirą. 1975 m. — altaristas Ukmergėje.

Juozas Matelionis, g. 1895.III.25 Aluntoje, Utenos aps., kunigas, nuo 1934 m. Rokiškio aps., Panemunėlio par. klebonas. Po karo bolš. apkalintas part. rėmimu, 1950 m. suimtas, išv. į Sibirą. 1954 m. grįžo, būdamas altaristu mirė Utenoje 1964 m.

Juozas Matulevičius-Matulis, g. 1900.17, kunigas, pagal soviet. spaudos kaltinimus, būdamas Panevėžio aps. Rozalimo par. klebonu, 1944-45 m. teikęs religinius patarnavimus apylinkėje veikusiems partizanams, klausydamas išpažinčių. Apie areštą žinių nėra. 1964 m. Kelmeje buvo teisiama už pasivadavinimą Matuliu. 1975 m. — Lapių klebonas.

Teofilis Matulionis, g. 1873.VIII.4 Kadariškių k., Aluntos vls., Utenos aps., vyskupas, 1962 m. pradžioje pakeistas arkivyskupu. Sov. Rusijoje bolš. buvo areštuotas 1923 ir 1929 m., teistas, tardytas ir kalintas. Lietuvos vyriausybės pastangomis 1933.X.19 išleistas ir grįžo į Lietuvą. 1943.I.9 paskirtas kairšadiorių ordinaru. Kai 1944 m. vasarą Sov. Rusijos armijos veržėsi į Lietuvą, vysk. T. Matulio-

niui buvo siūloma trauktis į vakarus. „Ne, iš Lietuvos ir savo vyskupijos aš niekur nesitrauksiu. Aš žinau, jie mane areštuos, teis, bet aš mirti nebijau“. 1946.XII.18 bolš. saugumo areštuotas už aktyvią antitarybinę veiklą, už palaikymą ryšių su partizaniniu pogrindžiu ir jo rėmimą, už kategorišką atsisakymą „paraginti gaujų dalyvius išeiti iš miškų ir legalizuotis“. Kalintas ir tardytas 1946.XII.27; 1947.I.28; 11.7, 10; III.6; IV.3. Nuteistas 10 m. ir ištremtas. Atlikęs bausmę grįžo, okupantai ganytojo pareigų eiti uždraudė, apgyvendino Birstono klebonijoje, vėliau Šeduvoje milicijos priežiūroje. Mirė 1962.VIII.20.

Stasys Mikelkevičius, g. 1887.IV.13 Gelgaidiško par., Šakių aps., kunigas, buv. Miroslavo par. klebonas, po karo trumpai — Vilkaviškio vyskupijos kancleris, bolš. spaudos apkalintas kaip vienas iš Vilkaviškio vyskupijos vadovų sudaręs dvasininkų grupę kolūkiniai statybai kenkti ir remti partizanų materialiai kaip realią ginkluotą jėgą. 1949.V.3 suimtas, išv. į Sibirą, 1961 m. grįžo paralyzuotas. Nuo 1965 m. altaristas Kazlų-Rūdoje, Marijampolės aps. Mirė 1975.I.26, palaidotas Barzduose.

Jonas Morkūnas, g. 1918 m., kunigas, išv. 1945 m., Alytaus aps., Varėnos par. klebonas, bolš. spaudos žiniomis, buvęs partizanų talkininkas, nes, nors žinojęs, pas save 1946.VIII.17 buvo priglaudęs part. Gargautą Rafaelį. Ar už tai teko nukentėti, nežinoma. 1975 m. — Šv. Onos bažn. Vilniuje klebonas.

Jonas Našlėnas, g. 1909 m., kunigas, Telsių aps., Lieplaukės par. klebonas, sovietinės spaudos žiniomis, 1945 m. pas save slapstęs part. vadą Š. Jazdauską. 1949.II.20 bolš. saugumo suimtas, išvežtas, kalintas Sov. Rusijos stov., 1956.VI.27 išleistas. Buvo klebonu Ropkų ir Tenenių par. Mirė 1974.I.8, palaidotas Kulų kapinėse.

(Bus daugiau)

PHILADELPHIA IR APYLINKĖS

KRISTAUS VALDOVO SVENTE

Jau ilgas laikas, kai Philadelphia ateištininkai gražiai paminė Kristaus Karaliaus šventę. Tai yra gera proga nors trumpai pabendrauti su dangiškuoju Valdo-
vu. Pasaulio karaliai, kadaise buvę labai galingi ir garsūs, jau baigia išnykti, o Kristaus karalystei nėra galo, nes ji yra dangaus kilmės ir tęsis per amžius.

Lapkričio 20 rinkomės į Šv. Andriejaus bažnyčią iškilmingoms pamaldoms. Įėjus išvydomė didįjį altorių labai gražiai papuoštą baltomis chrizantemomis, padovanotomis Čikotų šeimos. Reikšdama pagarbą Kristui, ji jau daugelį metų Kristaus Valdo-vo šventės proga atsiunčia gėlių. Mišias, užprašytas ateištininkų pašaukimų intencija, atnašo parapijos vikaras kun. Kajetonas Sakalauskas. Pamoksle jis ryškino Kristaus Valdo-vo reikšmę šių dienų moderniajame pasaulyje. Gražių bažnytinių giesmių įtarpuose išsijungė ne tik mūsų, bet ir didžiųjų kolonijų labai mėgstama sol. Ona Pluškonienė. Jos stiprus, kultivuotas balsas smelkėsi į besimeldžiančių širdis ir didino jų susikaupimą Mišių aukai. Solistė, anksčiau tartum lakštingala skrajouji po platių pasaulį, motinai mirus, nustojo čiulbėti. Tai buvo jos pirmas pasirodymas po gana ilgo laiko. Mišių aukai duoną ir vyną atnešė moksleiviai ateištininkai. Prie altoriaus su asista stovėjo ir jų organizacijos vėliava.

Po pamaldų parapijos salėje paskaita "Kristus Karalius ir mes" skaitė Bronius Krokys. Pradėjus kalbėti, tuojau susidarė įspūdis, kad tai yra brandus intelektualas. Jis iš lėto nuosekliai dėstė savo mintis. Vartodamas Švento Rašto, Maceinos, Dovydaičio ir kitų citatas, įrodinėjo, kad kalbėti apie Kristų ir šiais komplikuotais technologijos laikais yra aktualu, nes niekas, nors ir esant visokioms draudimo bendrovėms, negali apsidrausti nuo mirties. Atsidūrus Anapus, turėsime duoti Dievui apyskaitą. Didelis dėmesys bus kreipiamas į mūsų šioje planetoje atliktus darbus. Žemėje yra visokių kodeksų,

saistančių žmonių gyvenimą. Kristus mums paliko tik vieną, trumpą ir labai svarbų įsakymą: "Mylėk savo artimą kaip pats save". "Be gerų darbų neregėsime dangaus karalystės", baigė paskaitą prelektantas.

Keturi jaunučiai ateištininkai — Rymas ir Audra Rudžiai, Austė ir Vytautas Viesulai — padėklamavo po eilėraščių, skirtą Kristui Valdovui. Minėjimą pravedė atkų sendraugijų valdybos pirm. Antanas Gailiusis. Svečius, kaip paprastai, skaniais užkandžiais vaišino darbščiosios ateištininkės.

SUSIRINKIMAS

Minėjimui pasibaigus, įvyko sendraugijų ateištininkų metinis susirinkimas. Maldą sukalbėjus sveičiui kun. dr. Kazimierui Sirvaičiui, kazimierių seselių Villa Joseph Marie kapelionui, praėjusių metų sus-mo protokolą perskaitė Ona Kreivėnienė, veiklos pranešimą padarė Antanas Gailiusis (susirinkimui pirmininkaujantis Vytautas Volertas ja nuosirdžiai pasveikino neseniai pasirodžiusios jo novelių knygos proga), apie išdą kalbėjo Edmundas Binkis, revizijos komisijos atką perskaitė O. Kreivėnienė. Ji buvo ir sus-mo sekretorė.

Paprastai yra sunkumų su naujos valdybos išrinkimu. Šiuokart bėdos neturėta, nes Gailiusis jau iš anksto buvo susitaręs su kandidatais. Išrinktoji naujoji valdyba parengė pasiskirstę Bronius Krokys — pirm., Genovaitė Maciūnienė — vicepirm., Albinas Lukienė — sekret., Edmundas Binkis — išd. Revizijos komisijai pasilikto tie patys asmenys: Ona Kreivėnienė, Vytautas Volertas ir Antanas Juzaitis. Moksleivius atkus ir toliau globos Teresė Geciėnė, o jaunučius Stasys Rudys, jam talkins Jūratė Stirbienė. Buvo pranešta, kad į ateištininkų gretas įsijungė Juzė ir Bronius Krokiai. Jie buvo sutikti šiltais plojimais.

Kiek ilgiau apsišota prie ateinančiais metais šv. Kazimiero minėjimo. Nauja valdyba iparengota tartis su LB-nės apylinkės valdyba, Lietuvos Vycičais ir planuoti, kad didysis šv. Kazimiero jubiliejus bū-

MŪSŲ KOLONIJOSE Hartford, Conn.

PASIRODĖ ANTRAS KAIMAS

Lietuvių Bendruomenės valdyba suruošė savo metinį rudens balių. Programą atlikti buvo pakviesti į Hartfordą iš Chicago sceninio humoro ir satyros grupė Antrasis kaimas.

Nuo pat vasaros valdybos nariai pasiskirstė darbai, ruošdamiesi programai: pirmininkas Ignas Budrys tarėsi su Antru kaimu dėl detalių, Alfonsas Dzikas rūpinosi saule, garsiakalbiais ir programų paruošimu, Zina V. Dresliūtė ir Regina Stankaitytė tvarkė bilietus, stalų užsakymą, gėles. Antrą kaimą iš aerodromo atvežė Danutė Grajauskienė,

tų galimai iškilmingiau paminėtas. Prašyta užmegzti ryšius su kurija ir ištirti galimybes dėl pamaldų katedroje.

Bronius Vaškaitis

bufetą tvarkė Eugenijus Orentas, barą — Birutė Zdanytė, Eugenijus Žiūrys ir Marija Williams prisidėjo, kur tik reikėjo.

Antro kaimo vaidintojai: Vidą Gilvydienė, Arvydas Vaitkus, Juozas Kapačinskas, Jūratė Jakštytė, Indrė Toliušiūtė, Eugenijus Būtenas, Algirdas Titus Antanaitis ir Vincas Lukas iš anksto pradėjo ieškoti atitinkamos medžiagos atlikti programą Hartfordo ir apylinkės svečiams. Jie atvyko į Hartfordą pilni visokių juokų ir klausimų, kaip ir kur veikia Hartfordo lietuvių, valdybos nariai vos šiek tiek atsakinėti.

Šeštadienį buvo daug darbo, artėjant vakaro programai: paskutinius tris vaidintojus (gal svarbiausius, nes jie visos grupės reikmenis turėjo) reikėjo iš aerodromo paimti, veik reikėjo policijos pagalbą, nes lėktuvas vėlavo, o repectacija buvo prasidėjusi.

Dar reikėjo surasti tokių įdomių reikmenų, kaip sluotų, paklodžių, baro suola, "kimštą" paukštį.

Nežinia, kokia publika bus, vaidintojai truputį abejojo, kaip viskas pasiseks. Bet programa sklandžiai praėjo ir vaidintojus rožėm apdovanojo Rima Budrytė ir Saulius Dzikas. Beveik visi buvo labai patenkinti, ypač jaunimas, kurio buvo labai daug. Po visos programos vaidintojai gavo progos, nors neilgai, pasilinksinti, pašokti, pabendrauti su žiūrovais.

Visi, kurie turėjo progą susipažinti su Antru kaimu, pajuto, kad jie labai draugiški, linksmi ir talentingi. Buvo sunku pasakyti "iki pasimatymo".

Anksti sekmadienio rytą Antras kaimas iškeliavo į New Yorką, Kultūros židinį, atlikti programą. Regina Stankaitytė išleido patenkintus vaidintojus ir jiems palinkėjo sėkmės būsimam pasirodyme.

Hartfordo Lietuvių Bendruomenės valdyba norėtų padėkoti visiems, prisidėjusiems prie sėkmingo rudens baliaus, ypač Antram kaimui.

Zina V. Dresliūtė

AUKOS LITUANISTIKOS KATEDRAI

\$75.00: Pranas ir Stasė Staneliai, St. Petersburg Beach, FL (viso \$100.00).

\$60.00: a.a. Jono Gintauto atminimui, Veronika Gintautienė, Monterey Park, CA.

Po \$50.00: Emil ir Elsa Adomat, St. Petersburg, FL; ALRK Moterų sąjungos 5-ta kuopa, Worcester, MA; Gaudentas ir Justina Baltrušaičiai, Sun City, CA; Algirdas Bielskus, Euclid, OH; Rimantas Bitėnas, Elizabeth, NJ; Vytautas Černius, Los Angeles, CA; Marija ir Kazys Česnai, Worcester, MA; Petras ir Rita Dudai, Oak Park, IL; Juozas ir Salomėja Duobai, Norwood, MA; Balyz Grauzinis, Los Angeles, CA; a.a. Antano Ivaškės atminimui, Gintarė Ivaškinė, Monroe, CT; Albinas ir Angelė Karniai, St. Petersburg Beach, FL; Stasys ir Emilija Kazlauskai, Arlington, MA; Knights or Lithuania-Council 145, Holyoke, MA; Perkūnas ir Zita Krukoniai, Dorchester, MA; Eugenija Liaugaudienė, Parsippany, NJ; LST Juozo Daumanto Šaulių kuopa, Los Angeles, CA; Jadvyga Mockūnienė, Gulfport, FL; Bronius ir Česlova Paluliai, Dorchester, MA; Ona Rinkienė, St. Petersburg, FL; Kazys Ripskis, Chicago Hts, IL; Stasys ir Elzbieta Rudžiai, Worcester, MA; kun. Jonas Ruokis, Putnam, CT; Jonas Smulkaitis, Gulfport, FL; Aleksas ir Bronė Urbonai, St. Petersburg Beach, FL; Aleksandras ir Irena Vakseliai, Richmond Hill, NY.

Po \$30.00: Vincas ir Petre Dubauskai, Woodhaven, NY; Romas ir Nerija Kasparai, Arlington, VA; Bronius Keturakis, Milwaukee, WI; Birutė Lesevičienė, Chicago, IL; Bruno Maciankas, Chicago, IL.

\$26.00: Martinas Dapkus, S. Boston, MA.

Po \$25.00: Kazys ir Birutė Bačanskai, Dorchester, MA; Jonas Barniškis, Euclid, OH; Jurgis ir Gražina Blekaičiai, Greenbelt, MD; Gintaras ir Valentina Čepai, Quincy, MA; Gediminas ir Sigitas Damašiai, Dorchester, MA; N. ir S. Neyer-Libertyville, IL; Gema Danahar, ges, Santa Monica, CA; Šarūnas Worcester, MA; Kazys Daulys, Norvaša, Dorchester, MA; dr. Chicago, IL; Leonardas Gogelis, Algis ir Jūratė Norvilai, Oak Chicago, IL; Jonas ir Ona Law, IL; D. Pascoe, Santa Monica, CA; Julija Palukonienė, Worcester, MA; Jonas Pipiras, Worcester, MA; Juozas Rašimas, Chicago, IL; J. Rukšėnienė, Los Angeles, CA; Alfonsas Simonelis, Santa Monica, CA; S. Skirmantas, Santa Monica, CA; Kostas ir Stasė Staponkai, St. Petersburg, FL; A. Ščiukas, Dorchester, MA; Jonas Tamašauskas, Worcester, MA; Romualdas Veitas, Milton, MA; Romas ir Elena Venckai, Santa Monica, CA; A. Vidugirienė, Santa Monica, CA; Estelle C. ir A. Mikalajūnai, Santa Monica, CA; Petras ir Janina Mikšiai, Leicester, MA; Juozas ir Julija Algirdas ir Dalia Zitkai, Canton, Navakai, Gulfport, FL; Boleslovas Rymantas, Chicago, IL; Petrasburg, FL.

Po \$5.00: Stasys ir Elena na Šermukšniai, Worcester, MA; Bakučiai, St. Petersburg, FL; L. Juozas Skomantas, Beverly Bliskis, St. Petersburg, FL; Mari-Shores, IN; Juozas Stempuzis, ja Dabrilienė, Worcester, MA; S.

Cleveland, OH; Jonas ir Marija Vaitkai, Hyattsville, MD; Brutėnė Veitas, Milton, MA; Irena Veitas, Milton, MA; Vytautas Ziaugra, Roslindale, MA.

Po \$20.00: Stasys Baltušis, Dorchester, MA; Joseph ir Louise Budelis, Baltimore, MD; Marija Cibienė, Gulfport, FL; A. P. Griaudžė, Avon, MA; Vita Hodges, Dorchester, MA; Lionginas ir Danutė Izbicik, W. Roxbury, MA; Antanas ir Aniceta Januškos, Milton, MA; Gražina Jekukaitis ir Birutė Zemaitis, Gulfport, FL; Vytautas Kasniūnas, Beverly Shores, IN; Jonas Kaunas, Chicago, IL; Alfredas ir Marytė Krisiukėnai, Milton, MA; Liudas Kronas, La Porte, IN; Isabelle Laucka, Arlington, VA; Antanina Lukšis, Santa Monica, CA; Eugenijus ir Irena Manomaičiai, W. Roxbury, MA; Laima McDonald, Dorchester, MA; Algirdas ir Amanda Mulioliai, Euclid, OH; Aldona Pauliukonis ir Robert Benoit, Worcester, MA; Marija Pauliukonienė, Worcester, MA; Jadvyga Skrudzinskienė, Dorchester, MA; Algis Smitas, Dorchester, MA; Jackus Sonda, Dorchester, MA; dr. Viktoras Stankus, Euclid, OH; Birutė Vindašienė, Chicago, IL; Joan Yocum, Waukegan, IL.

\$15.00: Lietuvių Paštiniųkų Sąjunga, Chicago, IL.

\$12.00: Gražina Būgaitė, Scranton, PA.

Po \$10.00: Aleksas Danasas, Dorchester, MA; Vaclova Dėdinienė, Worcester, MA; Anne Donovan, Plymouth, MA; A. ir B. Gričius, Santa Monica, CA; Adelė Grybauskienė, Worcester, MA; Dana ir Charles Hurley, Worcester, MA; Adolfas ir Nijolė Ivanauskai, Mattapan, MA; Praksėda Jakutienė, Dorchester, MA; A. Kainuskas, Plainville, CT; Juozas ir Ona Kamaičiai, St. Petersburg, FL; Stasė Kazienė, Chicago, IL; S. Kudirkas, Santa Monica, CA; S. Kudokienė, Santa Monica, CA; Pranas Lesčinskas, Dorchester, MA; N. ir S. Neyer-Libertyville, IL; Gema Danahar, ges, Santa Monica, CA; Šarūnas Worcester, MA; Kazys Daulys, Norvaša, Dorchester, MA; dr. Chicago, IL; Leonardas Gogelis, Algis ir Jūratė Norvilai, Oak Chicago, IL; Jonas ir Ona Law, IL; D. Pascoe, Santa Monica, CA; Julija Palukonienė, Worcester, MA; Jonas Pipiras, Worcester, MA; Juozas Rašimas, Chicago, IL; J. Rukšėnienė, Los Angeles, CA; Alfonsas Simonelis, Santa Monica, CA; S. Skirmantas, Santa Monica, CA; Kostas ir Stasė Staponkai, St. Petersburg, FL; A. Ščiukas, Dorchester, MA; Jonas Tamašauskas, Worcester, MA; Romualdas Veitas, Milton, MA; Romas ir Elena Venckai, Santa Monica, CA; A. Vidugirienė, Santa Monica, CA; Estelle C. ir A. Mikalajūnai, Santa Monica, CA; Petras ir Janina Mikšiai, Leicester, MA; Juozas ir Julija Algirdas ir Dalia Zitkai, Canton, Navakai, Gulfport, FL; Boleslovas Rymantas, Chicago, IL; Petrasburg, FL.

Po \$5.00: Stasys ir Elena na Šermukšniai, Worcester, MA; Bakučiai, St. Petersburg, FL; L. Juozas Skomantas, Beverly Bliskis, St. Petersburg, FL; Mari-Shores, IN; Juozas Stempuzis, ja Dabrilienė, Worcester, MA; S.

Galdikienė, Dorchester, MA; Jonas Jakštys, St. Petersburg, FL; V. Kevelaitienė, Santa Monica, CA; Arnold Plevock, Weymouth, MA.

Po \$2.00: R. ir R. Balkai, St. Petersburg Beach, FL.

Aukų spalio mėn. surinko:

JAV LB Beverly Shores apylinkė \$570.00 (viso \$1,880.00); JAV LB Bostono apylinkė \$1,286.00; JAV LB Bridgeport, IL apylinkė \$546.00 (viso \$796.00); JAV LB Columbus apylinkė \$200.00; JAV LB East Chicago apylinkė \$100.00; JAV LB East St. Louis apylinkė \$50.00 (viso \$250.00); JAV LB Grand Rapids apylinkė \$200.00; JAV LB Hartford apylinkė \$1,250.00; JAV LB Kenosha-Racine apylinkė \$250.00; JAV LB Marquette Parko apylinkė \$1,000.00; JAV LB Melrose Parko apylinkė \$250.00; JAV LB New Haven apylinkė \$400.00; JAV LB New London apylinkė \$30.00; JAV LB Omaha apylinkė \$352.50; JAV LB Putnam apylinkė \$125.00; JAV LB Washington apylinkė \$400.00 (viso \$700.00); JAV LB Worcester apylinkė \$1,180.00.

Pagal pasižadėjimus gauta:

\$1,000.00: Vytautas ir Felicija Izbicik, Westwood, MA \$600.00; Juozas ir Pranė Masilioniai, Chicago, IL \$250.00 (viso \$270.00); Lionginas Morkūnas, Rochester, NY \$200.00 (viso \$600.00); dr. Antanas ir Elena Razmai, Joliet, IL \$900.00 (viso \$1,000.00); dr. Ignas Skrupskelis, Columbia, SC \$80.00 (viso \$480.00); dr. Juozas K. Valiūnas, New Rochelle, NY \$250.00.

\$600.00: Adolfas ir Aldona Markeliai, Cicero, IL \$200.00; dr. Viktorija Skrupskelytė, Oberlin, OH \$500.00 (viso \$650.00).

\$520.00: kun. dr. Kęstutis Trimakas, Forest Park, IL \$100.00; \$500.00: Apolinaras Bagdonas, Chicago, IL \$200.00; Kazys Pabedinskis, Chicago, IL \$100.00; Aldona Shumway, Worcester, MA \$300.00 (viso \$400.00); Bronius ir Agota Tiskai, Collinsville, IL \$100.00 (viso \$600.00).

\$300.00: L. Balsys, Toronto, Canada \$150.00; Kazys Rimas, Chicago, IL \$250.00 (viso \$300.00).

\$250.00: Ramūnas ir Skirma Kondratiai, Springfield, VA \$50.00.

\$200.00: Bladas Daukantas, St. Petersburg Beach, FL \$25.00 (viso \$200.00).

\$100.00: dr. Antanas ir Dana Klimai, Rochester, NY \$50.00 (viso \$100.00).

Pirmasis \$200,000.00 įmokėjimas laiku inestas, katedros idėja gyva! Ačiū visiems aukotojams, ačiū Lietuvių fondui už didelę 50,000.00 paramą. Antrojo \$100,000.00 įmokėjimo terminas 1984 rugšėjo 1 d. Užmojis didelis, jam įvykdyti dar reikia aukų. Už jas nuosirdžiai dėkojame. Čekius ar perlaidas prašome rašyti ir siųsti: Lithuanian World Community Foundation, 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636.

Lėšų teikimo komitetas, Jonas Kavaliūnas, pirm.

CLASSIFIED ADS

MISCELLANEOUS

10 - 20 - 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas mus.

FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. GA 4-9654

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
NEDAS, 4059 Archer Avenue
Chicago, IL 60632, Tel. 927-5980

M. A. ŠIMKUS
INCOME TAX SERVICE
NOTARY PUBLIC

4259 S. Maplewood, tel. 254-7450
Taip pat daromi Vertimai, Giminių iškvičimai, pildomi Pilietybės Prašymai ir kitokie blankai.

VALOME KILIMUS IR BALDUS

Plauname ir vaikuojame visų rūšių grindis.
BUBNYS
Tel - RE 7-5168

MASTER PLUMBING

Licensed, Bonded, Insured
Nauji darbai ir pataisymai. Virtuvės ir vonios kabinetai. Keramikos plytelės. Karšto vandens tankai. Flood control. Užsikimšę vamzdžiai išvalomi elektra. Palikite pavardę ir telefoną - lietuviškai.

SERAPINAS - Tel. 636-2960

A. VILIMAS MOVING

Apdraustas perkraustymas
Įvairių atstumų
Tel. 376-1862 arba 376-5996

MOVING

SERAPINAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apdrauda.
Priaime MASTER CHARGE ir VISA
Tel. - WA 5-8063

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos. Radijai, Stereo ir Oro Vėsintuvai
PARDAVIMAS IR TAI SYMAS
MIGLINAS TV
2346 W. 69 St., tel. 776-1486

ISIGYKITE DABAR

ISIGYKITE ŠIĄ TIKRAI ĮDOMIĄ KNYGĄ ARKIV. MEČISLOVAS REINYS

Knyga yra įdomi jau vien tuo, kad yra parašyta Lietuvoje ir lietuvių JAV. Ji yra gera priemonė pastebėti galvoosenos skirtumus ir panašumus šiaurės ir anapus geležinės uždangos.

Šalia to, ši knyga apibūdina vieną iš spalvingiausių Lietuvių tautos asmenybių, kuri turėjo daug įtakos visuomeninio, kultūrinio ir religinio gyvenimo formavimui nepriklausomoje Lietuvoje. Arkivyskupo Reinio gyvenimas, užbaigtas kankinio mirtimi komunistų kalėjime, jo kovos už lietuvių teises Vilniaus arkivyskupijoje prieš neįtikinamai žemas lenkinimo pastangas šioje knygoje lūkyla dokumentuotu realizmu.

Knyga yra 245 psl., Lietuvių krikščionių demokratų leidinyje gaunamas DRAUGE, kietais viršeliais kaina 7 dol.

Nemarumo problemą įtikinimai sprendžia ir Europos liikimo pranašystę atidengia rašytojo NOVALIO iškilus kūrinys

HIMNAI NAKČIAI IR KITI RINKTINIAI RAŠTAI

Su Novalio intymaus ir unikalaus dienoraščio priedu. Vertė A. Tyrulio, iliustravo dail. A. Korsakaitė-Sutkuvienė, išleido M. Morkūnas. Kietais drobės viršeliais, kaina \$6.00. Gaunama DRAUGE ir pas knygų platintojus.

J. & J. PHARMACY
2557 W. Lithuanian Plaza Court
Tel. - 776-4363
Vaistai, vitaminai, importuoti kvėpalai, gydomos žolės ir kt. Vaziuojamos kėdės, remontai ir kt. pirkti ar nuomoti.
Nemokamai supakuojame dovanas. Pristatymas nemokamai
David Bialka, R.Ph.

PASSBOOK SAVINGS...
see us for HOME financing.
AT OUR LOW RATES
Mutual Federal Savings and Loan
2212 WEST CERMAK ROAD - CHICAGO, ILL. 60608
Peter Kazanaukas, Pres. Tel.: 847-7747
SERVING CHICAGOLAND SINCE 1905

ALIAS CHICAGOS SKYRIAUS SUSIRINKIMAS

Spalio 28 d. Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos skyriaus pirmininkas Vytautas Budronis Lietuvos Tautinuosiuose namuose atidarė susirinkimą, kuriame dalyvavo apie 50 viešnių, svečių ir narių. Pirmaisiai jis visus pasveikino laimingai sugrįžusius iš vasaros atostogų. Trumpai papasakojo apie praeitį metų skyriaus veiklą. Šią vasarą mus amžinai paliko trys skyriaus nariai: Edvardas Žitkus, Leonas Juodis ir Dionyzas Varnaitis. Kalifornijoje mirė buvęs Chicago skyriaus pirmininkas Jonas Mulokas. Jie visi buvo pagerbti atsisojimu ir minutės susikauptimu. Tuo tarpu Stasys Jokubauskas ir Gytis Krikščiūnas sukūrė naujas šeimas. Vytautas visų vardu palinkėjo jiems ilgo ir laimingo gyvenimo. Moterų grupės valdybos narė Barienė buvo sužeista automobilio nelaimėje. Skyriaus išdinininkas Donatas Stukas pranešė apie neblogus Chicago skyriaus finansus.

Pagrindinis kalbėtojas dr. Tomas Remeikis buvo pristatytas susirinkimui. Jis yra baigęs Illinois universitetą ir turi politinių mokslų daktaro laipsnį. Taip pat jis yra ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vicepirmininkas. Jo tema buvo "Pasyvus Lietuvos pasipriešinimas vokiečių okupacijos metais". Vokiečių okupacijos laikotarpis nėra gerai iširtas ir aprašytas. Sovietinė istoriografija labai vienašališkai praneša apie "buržuazinių nacionalistų nusiklastamąją veiklą". Tačiau jie labai smulkiai aprašinėja bolševikinių partizanų veiksmus (jų Lietuvoje buvo labai mažai). Vokiečių šaltiniai irgi yra labai šykštūs. Rytų vokiečiai yra padarę daugiau. Vienas suomių istorikas aprašė tą laikotarpį plačiau. Jis daugiausiai remėsi "Rosenbergo Ostministerium" archyvo dokumentais. Labai mažai pasinaudojo vietinių šaltinių medžiaga, nes jis lietuvių kalbos nemokėjo. Išėvijios istoriografijos beveik nėra, išskyrus kelis memuarus ir straipsnius "Karyje". Analitinių mokslinių studijų beveik nėra. Gaila, kad šiuo metu tą istoriją emėsi rašyti nepagėdaujami vienašališki charakteriai: Office of Special Investigation, kuri renka medžiagą su tendencinga intencija iš specialiu interesu šaltinių. Todėl kalbėtojas ir emėsi darbo surinkti dokumentinę medžiagą iš šio laikotarpio. Jis užtikino gana įdomių šaltinių.

Antrojo pasaulinio karo metu Švedija buvo pagrindinis įvykių sekimo punktas, kas dėjos vokiečių okupuotame "Ostlande". Čia masė dokumentų pasiekdavo tikslą diplomatiniais kanalais ir įvairiais slaptais keliais. Amerikos ambasada rinko, vertė, rūšiavo ir informavo vakarines valstybes. Čia atkeliaavo iš Lietuvos pogrindžio įvairi dokumentacija, raportai apie padėtį, laiški, memorandumai, pogrindžio spauda ir asmeniškai įspūdžiai. Dokumentai plaukė iš Berlyno ir Berno, Šveicarijos. Jie atkeliaavo daugiausiai įvairių valstybių pagalba. Tomas Remeikis atrado, kad vienas iš svarbiausių kurjerių buvo vengrų diplomatinė tarnyba. Vengrų motyvai, manoma, buvo grynai egoistiniai: norėjo pasirodyti, kad jie nėra pasidavę vokiečių tikslams. Tikrai yra stebėtina, kaip tiksliai ir smulkmeniškai visi įvykiai iš to laikotarpio Lietuvoje buvo nušviesti ir dokumentuoti. Tarp Tomo Remeikio rastų dokumentų buvo "Lietuvos ministerijų kabineto 1941 m. rugpiūčio 5 d. posėdžio protokolas" (Tai buvo paskutinis laikinosios Lietuvos vy-

riausybės posėdis). Pirmasis pranešimas iš vokiečių pavergtos Lietuvos: aprašymas pirmųjų įspūdžių po karo pradžios. Rentelno pareiškimas Lietuvos laikinajai vyriausybei. Ambrzevičiaus atsakymas Rentelnu. Aprašymai kitų įvykių. Pagrindinės spaudos pavyzdžiai. Naujausios dainos Lietuvoje. Memorandumas Justui dėl mobilizacijos ir su ja susijusių klausimų. Detalus aprašymas dėl ko sugriuvo mobilizacija (1943 m.) ir kas atsitiko su vietine rinkine. Vokiečių kolonizacijos vystymasis Lietuvoje.

Labai įdomus ne tik tų dokumentų turinys, bet ir kaip amerikiečiai tuos dokumentus suprato ir juos įvertino. Vienas dokumentas liečia labai aštrius lenkų kaltinimus dėl lietuvių dalyvavimo lenkų ir žydų genocide ir kultūrinėje diskriminacijoje; lenkų užsienio vyriausybė Londone grasino per anglų BBC radiją lietuviams — kvilingams, kad jie susilauks pilno atpildo. Jie žadėjo panašias transliacijas pakartoti daug kartų, kas savaitę. Diplomatinė tarnyboj kilo triukšmas. Gylis ir kiti lietuvių diplomatai smarkiai pasipriešino dėl kaltinimo visos lietuvių tautos. Įdomu, kaip amerikiečių diplomatas (Herschel Johnson) tą kaltinimą aiškino ir net gynė lietuvius. Jis pasakė, kad lietuvių sunkiai kenčia vokiečių okupaciją. Lenkų delegacijos kaltinimas kyla dėl lenkų lietuvių trinties iš senų laikų. Herchel rašo, kad apkaltinimas perduotas per BBC radiją esą tai lietuvių, kuris tačiau kalbėjo su dideliu lenkišku akcentu. Jis toliau sako, kad lenkai sakė, kad tokie pranešimai bus kartojami ateinančių savaitių metu, tačiau jie tuo pirmu pranešimu ir pasibaigė. Yra žinoma, kad naciai atliko visus žydų ir lenkų persekiojimus ir dėl to visa atsakomybė krinta į vokiečių rankas. Tačiau lenkų šmeižtai tuo dar nepasibaigė: jie ir toliau bandė įvairiomis progomis šmeižti lietuvių tautą.

Tačiau amerikiečiai savo būdu aprašė tuos "kvilingus". Amerikiečiai net Kubiliūną pavadino nieko negalinčiu "figurehead", kuris negalėjo būti atsakingas už visus vokiečių darbelius. Kai vokiečiai pareikalavo, kad Lietuvos jaunimas pirma, negu stojes į universitetą, turi atlikti "darbo tarnybą", vienintelis, kuris sutiko tą įsakymą pasirašyti, buvo Paukštys. Juška, Ramanauskas ir Leonas Prapuolenis buvo lenkų puolami. Pastarasis organizavo sukilimą prieš bolševikus, buvo štabo viršininkas ir padėjo sudaryti laikinąją Lietuvos vyriausybę. Jis buvo vokiečių areštuotas ir išsiųstas į Dachau. Kvilingų į Dachau lagerį niekas nesiuntė, aiškino Herschel Johnson. Didžiausias kvilingas Lietuvoje — vyriausias gestapo viršininkas buvo Visocki. Jis gaudavo įsakymus tiesiog iš Himlerio. Jis tačiau yra ne lietuvis, bet lenkas. Tame amerikiečių vertinime buvo paminėti dar keli lietuvių, neteisingai lenkų apkaltinti bendradarbiavimu su naciais. Išvada buvo padaryta, kad tas lenkų memorandumas yra tendencingas ir neparemtas faktais, baigė Herschel Johnson.

rodytos britų pažiūros į lietuvių nuotakas nacių okupacijos metais. Jis aiškiai sako, kad britai pilnai sutinka su amerikiečių vertinimu. Britai sako, kad lietuvių buvo labai "blogoje padėtyje: nors jie ir nekenė vokiečių okupacijos, iš kitos pusės, jie dar labiau bijojo pakartotinos rusų komunistų vergijos ir visais būdais stengėsi pasirosti tėvynės ap-

gynimui. Lietuvių nepasitikėjimas vokiečiais vis augo: net ir vokiečių nuolaidos, kaip atstatymas privačios nuosavybės, buvo sutiktas (1943 m.) su įtarimu. Panašiai buvo žiūrėta ir į įsakymą formuoti tautinius kariuomenės dalinius, kurie turėjo būti padėka nuosavybės atstatymui. Anglai aiškiai pabrėžė, kad visos trys Pabaltijo valstybės nekenė rusų komunistų ir bijojo jų sugrįžimo, kuris sutaptų su tų valstybių piliečių skerdimu ir visų tautiečių sunaikinimu. Todėl visi pabaltiečiai buvo tvirtai įsitikinę, kad būtina reikia kovoti prieš rusų okupaciją. Tai įrodo, kad anglai irgi pilnai suprato, kad pabaltiečių kariuomenės daliniai buvo organizuojami ne vokiečių pagalba, bet grynai egoistinėmis motyvais — išsaugoti savo tautiečių gyvybes ir tautos nepriklausomybę.

Apie žydų "holocaust" nėra daug dokumentų. Tomas Remeikis rado tik vieną raportą ta tema. Jis buvo parašytas pirmomis karo dienomis, kai "galutinis sprendimas" vakarams net nebuvo žinomas. Čia buvo minimas vienas nuotykis, kada žydams nesant kiti išėities karui prasidėjus tik bėgti į rytus ir į nežinią, arba likti vietoje ir žūti nuo gestapo rankos — vienas pilnas žydų traukinys išvažiavo į rytus. Vilniuje jis buvo sustabdytas lietuvių sukilėlių, nes buvo manyta, kad juo sovietai išveža lietuvius politinius kalinius. Čia jie atpažino daug žydų komunistų valdininkų, mėginusių pabėgti į rytus. Jie vietoje buvo sušaudyti, bet ne todėl, kad jie buvo žydai, bet kad rusų komunistų valdininkai. Šiame raporte taip pat sakoma, kad, karui kilus, Lietuvoje buvo apie 2500 komunistų partijos narių, tačiau mažiau negu 1proc. visų gyventojų. Iš jų 80 proc. buvo žydai. Atrodo, kad tai yra perdėta, 50 proc. būtų arčiau teisybės, mano dr. Remeikis.

Lietuvai paskelbus nepriklausomybę ir sudarius laikiną vyriausybę, buvo įsakyta, kad tik teismo keliu būtų persekiojami komunistiniai nusikaltėliai lietuvių tautai. Tačiau čia pat ta vyriausybė buvo nusalinata ir vokiečių gestapas perėmė viso krašto valdymą. Pirmieji žydų ir kitų komunistų valdininkų naikinimai įvyko pirmomis karo dienomis: daugiausia išlaisvinti politiniai kaliniai ir jų išvadotojai vietoje sunaikino kalėjimo prižiūrėtojus. Britai prideda, kad tokie neat-sakingi išsišokimai negalima primesti visai lietuvių tautai: okupantų neapykantos. Šiame pranešime yra minimas ir įvykis vienos lietuvių komandos, kuri dalyvavo žydų šaudyme: keli šimtai žydų moterų ir vaikų turėjo būti sušaudyti lietuvių dalinio, vadovaujamo kapitono Kirkilos(?). Kapitonas atsaisakė. Vokiečiai tuojuo liepė kareiviams sušaudyti savo vadą. Tačiau kareiviai atsuko savo ginklus į vokiečius ir pabėgo. Kapitonas Kirkila ir keli kareiviai buvo sušaudyti kartu su žydiais.

Scena iš "Posėdis pragare". Artūras Apanavičius ir Rimvydas Čepulis. Nuotr. D.L. Blynaite

kolaboravimo metodas gali keistis besikeičiant sąlygoms. Kolaborantai galbūt prisidėjo prie išsaugojimo lietuvių nuo vokiečių karo mašinų. Tačiau net dabar, prasidėjus "raganų" medžioklei, vadovaujamasi principu, kad, "jei tu nebuvai prieš vokiečius, tai tu padėjai jiems ir jų karo mašinai".

TILTAS PER NERĮ

Valė Marcinkonytė

Dviejų šeimų garbingam atminimui

Rašytoja gimusi ir užaugusi lenkų okupuotam Vilniuje, lietuvių patrijotų šeimoje. Jos knygos tema įdomi tuo, nes joje aprašoma dviejų šeimų išgyvenimus lenkų ir vokiečių okupacijos metais. Ši knyga, kaip pati autorė pasisako, yra jos gyvenimo neatsikiamojis dalis.

Knyga gražiai išleista. Viršelis ir aplankai piešti Jūlytės Neverauskaitės-Vasilūnienės. Atspausinta "Draugo" spaustuvelyje 1982 m. Kaina su persiuntimu \$5.85.

Užsakymus siųsti:

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629

ADVOKATŲ DRAUGIA

V. BYLAITIS ir V. BRIZGYS

6606 So. Kedzie Avenue Chicago, IL 60629, Tel. 778-8000

Darbo valandos: Nuo 9 v. ryto iki 5 val. popiet. Šeštadieniais pagal susitarimą.

Baigdamas dr. Remeikis pabrėžė, kad Vilko veikla yra stipriai dokumentuota ir plačiai aprašoma. Dr. Tomas ža-

RADIJO PROGRAMA

Seniausis Lietuvių Radijo programa Naujų Anglijoj

Radijo programos sekmadieniais, vadovaujamos Stepono J. ir Valentinos Minkų, perduodamos nuo 8:00 iki 8:45 val. ryto per radijo stotį WLYN 1360 bangas AM, toį pačioj stoty. Radijo programų popiet nuo 4:30 iki 5:00 val. popiet jau nebėra.

Perduodama vėliausių pasaulinių žinių santrauka ir komentarai, muzika, dainos ir Magdūtės pasaka. Šią programą veda Steponas ir Valentina Minkai. Bizno reklama kreiptis į Baltic Florists-gifts bei dovanų krautuvelyje, 502 E. Broadway, So. Boston, MA 02127, Telef. 266-0489. Ten pat gaunamas dienraštis "Draugas" ir rasite taigi didelį pasirinkimą lietuviškų knygų.

LIETUVOS ATSIMINIMAI

Radijo valanda jau 40 metų naujau New Jersey, New York ir Connecticut lietuviams!

Kas penktadienį iš WEVD Stoties New Yorko nuo 10 iki 11 val. vakaro, 97.9 meg. FM. Taip pat klausykites "Music of Lithuania" programos kas sekmadienį, nuo 2:05 iki 3:00 val. popiet, iš Geton Hall Universiteto stoties, 89.5 FM. (WSOU).

Direkt. Dr. JOKŪBAS STUKAS

R. 234 Sunlit Drive Watchung, N.J. 07060 Tel. — (201) 753-5636

A. † A.
Ona Tamulevičienė
Gyveno Berwyn, Illinois. Anksčiau gv. Chicagoje, Marquette Park'o apyl.
Mirė 1983 m. lapkričio 30 d. 3:45 val. popiet, sulaukus 77 m. amžiaus.
Gimė Lietuvoje, Ukmergėje. Amerikoje išgyveno 34 m. Pasiliko dideliame nuliūdime sūnus Jonas Tamulaitis, marti Jūratė, 4 anūikai — Arūnas, Daiva, Vytautas ir Algirdas, kiti gimines, draugai ir pažįstami.
Kūnas bus pašarvotas penktadienį nuo 2 iki 9 val. vak. Petkus Marquette koplyčioje, 2533 W. 71 Street.
Laidotuvės įvyks šeštadieni, gruodžio 3 d. Iš koplyčios 9 val. ryto bus atlydėta į Švč. M. Marijos Gimimo parapijos bažnyčia, kurioje įvyks gedulingos pamaldos už velionės sielą. Po pamaldų bus nulydėta į Šv. Kazimiero lietuvių kapines.
Nuosirdžiai kviečiame visus: gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose laidotuvėse.
Nuliūdę: Sūnus, marti ir anūikai.
Laid. direkt. Donald A. Petkus, tel. 476-2345.

A. † A.
ANTANUI SULAICIUI mirus,
reiškiam gilią užuojautą visai jo šeimai, ypačingai kartu liūdime su mūsų kolega JUOZU SULAICIU, jo žmona ALDONA, jų dukra DALIA ir jos vyrų DR. EDMUNDU REMIU.
OKIS, INC.

LIETUVOS DUKTERŲ DRAUGIA apgailestauja narės
A. † A.
MARIJONOS NAUJOKAITINĖS
mirtį ir nuosirdžiai užuojautą reiškia velionės sūnui ALBINUI su šeima, dukrai ELENAI GUDAUSKIENEI su SEIMA ir visiems velionės ARTIMIESIEMS.

da už pusės metų visus tuos susirinkime bus išrinkta naują dokumentus paskelbti knygos ja ALIAS Chicago skyriaus valdyba.

Po kalbos pirm. V. Budronis pranešė, kad Naujų metų sutikimas planuojamas jo namuose, kur jis gali sutalpinti apie 50 svečių. Ateinančiame

DVIDESIMTPENKERIŲ METŲ MIRTIES SUKAKTIS

VINCENTAS KAMARAUSKAS

Jau suėjo dvidešimtpenkeri metai kai negailestinga mirtis atskyrė iš mūsų tarpo mylimą tėvelį, kurio netekom 1958 m. gruod. 3 d. Nors laikas tęsiasi, bet mes jo niekadoms negalėsime užmiršti. Lai gailingas Dievas suteikia jam amžiną ramybę. Jo brangų atminimą minint, dvidešimtpenkerių metų mirties sukakties progą, už jo vėlg bus atnašaujamos šv. Mišios gruodžio 4 d., sekmadienį, 8 val. ryto Šv. Kryžiaus bažnyčioj ir visose parapijose Michigan valstijoj, kur sūnus a. a. Vincentas tarnavo. Maloniai kviečiame visus — gimines, draugus ir pažįstamus dalyvauti šiose pamaldose ir kartu su mumis pasimelsti už a. a. Vincento vėlg.

Nuliūdusios DUKTERYS

EUDEIKIS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
DOVYDAS P. GAIDAS ir GERALDAS F. DAIMID
TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4330-34 So. California Avenue
Telefonai LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — Yards 7-1741-2

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TĖVAS IR SŪNUS
2533 West 71 St., Chicago — 476-2345
1410 So. 50th Av., Cicero — 863-2108

STEPONAS C. LACK ir SŪNUS LACKAWICZ
Laidotuvių direktoriai
2424 West 69th Street — Tel. RE 7-1213
11028 Southwest Hwy., Palos Hills, Illinois
Tel. — 974-4410

BIELIŪNAS
Laidotuvių Koplyčia
4348 So. California Avenue
Tel. — 523-3572

VASAITIS-BUTKUS
Laidotuvių Direktoriai
1446 South 50 Avenue
Cicero, Illinois
Telefonas — 652-1003

APLINK MUS

× Irena Kriaučiūnienė, Jaunimo centro valdybos pirmininkė, ir Sofija Džiugienė, vakarienių rengimo komiteto pirmininkė, rūpinasi, kad svečiai, atvykę į Jaunimo centro metinę vakarienę, būtų gražiai priimti ir pavaišinti. Vakarienė bus sekmdienį, gruodžio 4 d. 4 val. popiet. Prieš vakarienę 3 val. popiet Jėzuitų koplyčioje bus atlaikytos šv. Misijos už Jaunimo centro gyvų ir mirusių narius, rėmėjus ir geradarius.

× Vytautui Janušonui pasitraukus iš JAV LB X-sios tarybos narių, jo vietonį taryba įeina Ramutis Plūra iš Wisconsin. Taip pat, norėdamas jaunesniems žmonėms sudaryti sąlygas reikštis Bendruomenės veikloje, iš X-sios JAV LB tarybos pasitraukė Steponas Zabulis, o jo vietonį į X-ją tarybą įeina Linas Balsys iš Connecticuto.

× Prof. dr. Marija Gimbutienė, žymi archeologijos mokslininkė, Balzeko Lietuvos kultūros muziejuje gruodžio 9 d. penktadienį, 7.30 val. vak. skaitys paskaitą apie pabaltiečių kilmę. Paskaitą surengti talkina lietuviai skautai.

× Sen. Charles Percy, Chicagoje pravedęs apklausinėjimus apie padėtį už geležinės uždangos, už tą apklausinėjimų platų aprašymą "Drauge" straipsnio autoriui atsiuntė padėką.

× Lietuvos kariuomenės kultūrinė veikla — maj. Jono Tapulionio pranešimas, pensininkų sveikatos reikalai Sodybos pažymonyje nuo 2 val. p. p. šį sekmdienį. Marijos Bosienės kugelis. Visi laukiami.

× Sv. Antano parapija šį sekmdienį, gruodžio 4 d., ruošia bazarą parapijai paremti. Bus pietūs, žaidimai. Kalėdų senelis ir kiti įvairumai. Bazaras tęsis visą dieną nuo 11:30 val. ryto iki 8 val. vak. Visi yra kviečiami atsilankyti ir įdomiai praleisti dieną.

× Mūsų Opera Naujų Metų sutikimo pokylį rengia Jaunimo centre. Vietas prašome rezervuoti pas Operos vicepirmininkus: Jurgį Vidžiūną — 767-5609 ir Vaclovą Momkų — 925-6193. Paskambinus jiems, Jūs sužinosite ir visas kitas to pokylio informacijas.

× Lietuvių dailininkų paveikslai — geriausia dovana Kalėdų švenčių progai. Jaunimo centre vykstančioje meno parodoje — varžytynėse galima priimama kaina įsigyti lietuvių dailininkų paveikslų. Paroda vyksta mažojoje salėje šikiadieniais nuo 7 iki 9 val. vak., šeštad. ir sekmdieniais nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Uždaroma šį sekmdienį. Kviečiame visus šį parodą aplankyti. (sk.)

× Dengiame ir taisome visų rūšių stogus. Atliekame aluminijaus ir medžio darbus. Esame pilnai aprausti. Skambinkite Algijui Jasaičiui. Tel. 434-4486 arba 434-2165. (sk.)

× Albinas Kurkulis, akcijų brokeris, dirbąs su Rodman & Renshaw, Inc. patarnauja akcijų bonų, fondų bei kitų vertybių pirkime ir pardavime. Susidomėję skambinkite 977-7916. (sk.)

ARAS
Dengiame ir taisome visų rūšių STOGUS.
Su aukštu patvirtimu esame aprausti. Patys prižiūri darba.
ARVYDAS KIELA
737-1717

× Lietuvos vicekonsulė Marija Kraučūnienė keliavo 200 mylių automobiliu į Eastern Illinois universitetą, Charleston, Ill., praveisti kelis pašnekesius apie Lietuvą ir tuo pačiu porą šiaudinukų gaminimo pamokų. Į pašnekesius bei pamokas įsijungė ne tik universiteto profesorių ir studentų gausus skaičius, bet ir plačios apylinkės meno ir matematikos mokytojai. Pastariesiems šiaudinukų gaminimas pasirodė esąs labai pritaikomas matematikos mokymui. Vicekonsulės vizitas buvo plačiai aprašytas universiteto ir vietos spaudoje. Ją vėl pakvietė atvykti prieš Velykas demonstruoti margučių meną ir suteikti žinių apie okupuotos Lietuvos vargus ir priespaudą.

× Čekų laikraštis "Denni Hlasatel" plačią straipsniu savo skaitytojams perteikė mintis "Drauge" išspausdinto kun. J. Prunsko straipsnio Čekoslovakijos šventės progai. Tas čekų laikraštis visada daug prielankumo reiškia lietuviams.

× Chicago pošto viršininkas Frank C. Goldie prašo pranešti, kad kalėdinius siuntinius reikia siųsti kuo anksčiau, jeigu nori, kad siuntiniai pasiektų adresatus laiku. Prieš Kalėdas paštas yra apkrautas siuntiniais. — išsiunčiama iki 10 milijonų kiekvieną dieną siuntinių ir laišku. — taigi ir siuntėjai turi tai žinoti. Neužmiršti prirašyti Zip Code, nes tai laiduoja siuntinio tikresnį gavimą.

× Algirdas T. Antanaitis kalbės apie savo įspūdžius iš ok. Lietuvos šį penktadienį, gruodžio 2 d., 7.30 val. Jaunimo centro kavinėje. Vakaronę rengia Akademinis skautų sąjūdis. Kviečiami visi dalyvauti.

× Juozas Juraitis, Lemont, Ill., Juozas Saladžius, Rochester, N. Y., įvairiomis progomis atsiuntė aukų. Labai ačiū.

× L. Antanina Stonys, gyv. Southfield, Mich., Vacys Mikuckis, Vista, Cal., Bruno Gudinkas, Simcoe, Ont., Kanada, Mary Dinggaila, Union Pier, Mich., pratęsdami penumeratas, atsiuntė po 10 dol. auką. Labai ačiū.

× Sveikiname gimines, draugus ir pažįstamus — linkime linksmų šv. Kalėdų ir Laimingų 1984 Naujų metų.

M. ir J. Tapulioniai (sv.)

× A. a. Aleksandro Poškaicio mirties metines minint, šv. Misijos bus atnašaujamos T. Jėzuitų koplyčioje šį sekmdienį, gruodžio 4 d., 10:15 val. ryto. Prašome draugus ir pažįstamus prisiminti jį savo maldose. (pr.)

× Lietuvos Vyčių Senjorai ruošia Tradicines Kūčias gruodžio 18 d., sekmdienį, 2 val. popiet Vyčių salėje, 2455 W. 47 St. Bus įdomi programa, 12 patiekalų — ir karštų kaldūnų su varške. Visi lietuviai maloniai kviečiami dalyvauti. Rezervacijoms skambinti tel.: 778-1036, 376-4216, Vyčių salėje (nuo 6 iki 8 val. vak.) 847-9495 (pr.)

× Juozas Brazaitis — Rašai IV. Kultūros rūpesčiai, Kultūrininkai, Teatras, Mokyklos klausimais. Redakcinė komisija: Aina Skrupskelienė ir Česlovas Grincevičius. Leidinys sutvarkytas skyriais, įvairia medžiagos tematika, kuri apima labai platų Lietuvos kultūrinio gyvenimo lauką. Techniškinis šio tomo sutvarkymas yra toks pat kaip ir trijų pirmųjų. Išleido: Laisvę Fondas lietuviškai kultūrai ugdyti. 564 psl. Aplankai ir viršelis Ados Sutkuvienės. Šio tomo mecenatai dr. Juozas ir Aleksandra Kazickai. Spausdino "Draugo" spaustuvė. Kaina su persiuntimu 16,50 dol. Užsakymus siųsti: "Draugas", 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. (pr.)

Dail. Vidos Kristolaitytės dailės darbų parodos atidaryme Ciurlionio galerijoje, Jaunimo centre. Nuotr. Z. Degučio

CHICAGOJE IR APYLINKĖSE

"AUSROS" II TOMO SUTIKTUVĖS

Ne taip seniai džiaugėmės "Aušros" I tomo pasirodymu, o jau lapkričio 19 d. 4 val. p. p. įvyko II tomo sutiktuvės Jaunimo centro mažojoje salėje, kur susirinko daugiau kaip šimtas Lietuvos Istorijos draugijos narių ir svečių.

Į susirinkusius prabilo draugijos reikalų vedėja ir išdėtinė Alicija Rūgytė, kurios pastangomis buvo šios dvi "Aušros" knygos išleistos ir paskleistos. Tada pakvietė redaktorių Joną Dainauską pagrindinei kalbai.

Pradėdamas savo paskaitą, jis pastebėjo, kad per 22 Nepriklausomybės metus švietimo ministerija nepajėgė "Aušros" perspausdinti. Tą padarė Lietuvos Istorijos draugija su A. Rūgyte prieškai. Jis prisiminė sunkenybes ir kliūtis surasti visus "Aušros" numerius, kurie būtų išlaikę ir tinkami fotografuoti. Be pačios "Aušros" II tomo yra ir apžvalginis straipsnis "Aušra ir josios gaidynė". Toliau siek tiek paaiškino, kas ta "Aušra", kas ją sukūrė. Jo nuomone, "Aušra" yra išdavta senosios Didž. Lietuvos kunigaikštijos ir 1831 bei 1863 metų sukilimų.

Be straipsnių ir poezijos "Aušroje" nemažai skelbimų, kurie irgi yra įdomūs, parodą anų laikų kultūrą. "Aušros" programa keitėsi: nuo romantinės nuotikos ejo prie realių gyvenimiškų reikalų. Siekė liaudies švietimo. Kas palaikė "Aušrą"? Tai buvo 16 svarbiausių pasišventėlių, kurių 9 jaunesni negu 30 metų, o 6 jaunesni negu 21 metų. Istorinė tematika buvo priemonės lietuviškumui ugdyti, bet ne moksliskai ją tyrinėti. Daug vertimų iš lenkų kalbos apie Lietuvą. "Aušra" svarbi ir tuo, kad suformulavo mūsų rašomosios kalbos principus, o F. Schleicherio Liet. kalbos gramatika buvo lyg ginklas prieš lenkų ir rusų šovinistus, kurie niekino lietuvių kalbą.

Dar kiek plačiau pakalbėjo apie rusų pastangas įbrukti kirilicą į lietuvišką spaudą. Jie stengėsi išleisti knygų su rusų raidėmis, tam tikslui uždraudė naudoti lotyniškąsias raides. Lietuviai tų knygų neskaitė, o degino ir per 40 metų kovojo už savo raides ir laimėjo.

Po to A. Rūgytė pakvietė Apolinarą Bagdoną meninei programos daliai praveisti. Jis pradėjo žodžiais, paimtais iš pagrindžio spaudos — kalinio Juliaus Sasnausko laiško: "Maža yra mūsų tėvynė, tas lopelis prie Baltijos, bet tokia ji tik politiniame žemėlapyje. Dvasiniame pasaulio žemėlapyje Lietuva nepalyginamai didesnė". Tada jis paskaitė iš 1885 m. "Aušros" 7-8 Nr. eilėraščių, parašytą Ksavero Vanagėlio, "Abejojančiams". Toliau į programą įsijungė mūsų jaunimas — Pedagoginio Lituanistikos instituto studentai. Ramona Steponavičiūtė paskaitė to paties Vanagėlio garbei parašytą Kalėdo eilėraščių iš 1885 m. 9 numerio. Prozas ištraukė iš "Aušros" 1886 m. 3 Nr. paskaitė Vytenis Kirvelaitis, J. Basanavičiaus parašytą "Iš mūsų praeigos".

Aleksandra Gražytė perskaitė eil. "Dirbti" iš 1885 m. 10-11 Nr. Kitą prozą ištraukė iš 1886 m. Nr. 2 Prano Milčiaus' o labai sklandžiai paskaitė Alėja Vitaitė — "Duonos įieškočiai". Ir paskutinė deklamavo Aušra Jasaitytė A. B. Siurpulo eil. "Atsibuskim" iš 1885 m. 10-11 Nr.

Pabaigai vėl A. Rūgytė savo trumpame žodylyje, be padėkos mecenatams J. Markvaldai, Liet. Fondui ir kt., pateikė draugijos planus ateičiai, būtent specialus "Tautos Praeities" numeris apie "Aušrą", specialus numeris apie šv. Kazimierą, apie Krėvos aktą, apie Lietuvos krikštą, ir t. t. Tada pakvietė visus gausiomis vaišėms ir jaukiam pabendravimui.

A. P. B.

POKALBIS APIE DZUKIJOS PARTIZANUS

Lapkričio 18 d. Džukų draugija Jaunimo centro kavinėje surengė Džukijos partizanams prisiminti vakaronę, į kurią susirinko Lietuvos partizanų likimu besisielojančių daug žmonių.

Pokalbio tema — partizanai Džukijoje. Vakaronę pradėjo Džukų draugijos pirmininkas Pranas Nėdas, padėkodamas visiems už gausų atsilankymą. Trumpai prisiminė mūsų tautos didžiąją tragediją — bolševikų okupaciją ir priežastis, kurios privertė daugelį tautiečių palikti savo tėvynę ir bėgti į vakarus.

Nauja Korpi No-Lithuania vyriausioji valdyba. Prieky — pirm. Dalė Gotceitienė, stovi iš kairės: Darius Balzaras — sekr., Marius Kasnūnas — vicepirmininkas, J. Vytautas Girmis — išdėtininkas. (Nėra valdybos nario Arvydo Ignatonio). Nuotr. V. A. Račkauskio

Bet didelė tautos dalis liko salvoje žemėje, ir ištikimieji tautos sūnūs ir dukros su ginklu rankose išėjo į miškus tęsti kovos prieš okupantą ir siekti Lietuvos laisvės. Pakvietė istoriką Joną Dainauską aptarti Džukijos ir visos Lietuvos partizanų veiklą.

Jonas Dainauskas su istoriko įžvalgumu pateikė daug vertingos medžiagos, liudijančios Džukijos ir visos Lietuvos partizanų veiklą tuojau po antrosios bolševikų okupacijos.

Sunku kalbėti apie padėjusius už Lietuvos laisvę galvas ir jų didvyriškus žygius, kalbėjo J. Dainauskas. Lietuvoje partizaninė veikla prasidėjo 1944 m. ir tęsėsi iki 1952 m. ir net po to kovos nemutilo iki 1959 m. Partizaninė kovose visoje Lietuvoje dalyvavo apie 100,000 partizanų ir iš jų kovose žuvo apie 50,000. Tai buvo baisūs laikai, ir lietuvių tauta parodė didelį sąmoningumą ir herojiškumą.

Apie Lietuvos partizanų žygius literatūra gana negausi. Išėivijoje keletas knygų — Daumanto, Vlado Ramojaus ir dar keleto autorių — atskleidė daug Lietuvos partizanų veiklos epizodų. Bolševikai okup. Lietuvoje taip pat yra išleidi tuo reikalingi veikalai, iš kurių taip pat galima sužinoti apie Lietuvos partizanų didvyriškas kovas, jų žygius, nuostolius. Ok. Lietuvoje išleisti leidiniai kaltina partizanus, juos vadina banditais, tačiau tokie okupanto teiginiai duoda galimybę arčiau pajusti kovojančios tautos ir partizanų veiklą.

Į partizanų eiles įsibraudavo

CHICAGOS ŽINIOS

KATALIKŲ UNIVERSITETUI

Gruodžio 3 ir 4 dienomis visoje Chicago bažnyčiose bus renkamos aukos katalikų universitetui Washingtone.

EKUMENINĖS PAMALDOS

Apie 1400 liuteronų ir katalikų lapkričio 30 d. buvo susirinkę į Sv. Vardo katedrą Chicagoje, kur buvo pamaldos, minint 500 m. sukaktį nuo Liuterio gimimo. Visi drauge kalbėjo "Tėve mūsų", giedojo Liuterio sukurta giesmė. Pamokslą pasakė kun. dr. M. Marty, sveikinimo žodį tarė kard. J. Bernardin.

ISRADINGA MOTINA

Norėdama, kad silpno regėjimo jos dukte galėtų baigti universitetą, motina Vivette Rifkin įskaitė į juostelę reikiamas knygas. Jų įsiklausydama pusiau akla jos dukte baigė aukštąjį mokslą, iškėtojo už gydytojo ir dabar auginą tris vaikus. Motina įsteigė centrą akliems mokytis, naudojant į juosteles parašytus tekstus.

UZDARYS PSICHATRINES

Gubernatorius Thompsonas yra pasiryžęs uždaryti Manteno

išdavikai, apsiirengę anglų ar vokiečių karių uniformomis. Partizanai kovėsi visais frontais, tačiau jų jėgos buvo menkesnės ir daug jų žuvo kovose, patys susinaikino, nenorėdami patekti okupantui į nagus. Suimtuosius partizanus bolševikai žiauriai kankino, net supiaustavo pūtklais, išpiaudavo liežuvius, turgaus aikštėse bausiausiu būdu išniekindami. Bolševikams talkino ir parsidavėliai lietuviai — sribai. Lietuvos partizanų tikslas buvo persekioti išdavikus, okupantams neleisti įsigalėti Lietuvoje ir siekti Lietuvos laisvės.

Kalbėtojas priminė, kad išėivija, prabėgęs metų eilė, ima vis daugiau pamiršti mūsų tautos sūnų ir dukrų herojines kovas, jų sudėtas gyvybės aukas. Laisvąjį pasaulį pasiekė Klajūno slapyvardžiu parašyta poezijos knyga "Balsas iš laisvės kapo". Deja, šis poezijos rankraštis nesusilaukė dėmesio ir nuosirdesnio vertinimo, o eilėraščiai kaip tik kalba apie mūsų partizanų žygius ir liudija jų šauksmą.

Prelegentas išskirtinai plačiai aptarė partizanų veiklą Džukijoje. Jis Džukijos partizanų veiklą palygino su 1863 metų sukilimu. Pokario metais veikė partizanai Džukijai daug gero padarė. Jie paralizavo okupantų veiklą, pirmuosius okup. skelbtuose rinkimuose partizanų veiklos dėka tebealsavo labai mažas procentas žmonių. Partizanų veiklą skatino viltys ir pažadai, ateiną iš Vakarų, nors viltys niekada neišsipildė. Į partizanų gretas jungėsi darbininkai ir daugumas ūkininkų.

Vakaronė pajairinta ir trumpa menine dalimi. Aldona Bronienė, akompanuojant Bronė Variakojenei, padainavo Stoviu aš parimus, žodžiai Vandos Panavaitės-Stankienės, partizanų daina, Ant Nemuno kranto — liaudies daina, Daina apie Nemunėlį, Girelė — Tallat-Kelpšos ir Tremtinio daina — P. Sopaagos. Daina apie partizanus labai tiko šios vakaronės nuotakoms. Bronė Variakojenė įdomiai perteikė savo kūrybą apie Partizanų motiną.

Džukų draugijos renginių vadovė Danutė Darienė padėjo programos atlikėjams ir pakvietė visus pasivašinti užkandžiais, kavute ir gerimais.

Vakaronėi vadovavo Džukų draugijos pirmininkas Pranas Nėdas. Pabaigoje jis padėjo visiems programos dalyviams ir vaišes paruošusiom Danutei Darienei, J. Peleckienei, B. Zeikuvienei, A. Nedienei ir V. Darui.

Jurgis Janušaitis

ir Galesburg psichiatrinės ligoninės. Monteno ligoninėje laikoma apie 660 pacientų ir turima apie 500 tarnautojų. Galesburge — 700 pacientų ir 900 tarnautojų. Pacientai numatyti paskirstyti kitur.

NUOMININKŲ STREIKAS

Apie 200 nuomininkų, gyvenančių papigintuose Chicago miesto butuose, nusprendė lapkričio 29 d. pradėti nuomų mokėjimo streiką, kol nepataisys keltuvų ir nepraves būtinų remontų.

BYLŲ FILMAVIMAS

Illinois aukščiausias teismas nusprendė, likantis kai kurių apribojimų, leisti filmuoti ir fotografuoti apeliaciniame teisme sprendžiamas bylas.

DERVINIKS NEKANDIDATUOS

Buvęs kongresmanas E. Derwinski pareiškė, kad jis nusistatė nekandidatuoti 13-me kongreso distrikte Chicagoje Daugelis manė, kad jis čia sieks laimėjimo.

REIKŠMINGAS SPRENDIMAS

Federalinis teismas nusprendė, kad Chicago miestas turės gražinti automobilių savininkams rokestį — 75 dol. — už nuvilkimą jų automobilių, kurie buvo pavogti, o paskiau rasti policijos ir nuvežti į parkinimo aikštę. Iš viso tų gražinimų susidarys apie 7.5 ml. dol.

CHICAGOS MOKYKLOSE

Chicago mokyklose imtasi griežčiau žiūrėti, kad būtų reikiama mokomasi. Įtraukiama ir tėvų talka. Dėl to net 7000 sumažėjo skaičius vaikų, kurie nebajė savo metinio kurso.

ATGAVO 83,590 KNYGŲ

Chicago miesto biblioteka paskelbė amnestiją — pabaudo dovanojimą tiems, kurie tuojau sugrąžins per ilgai išlaikytas knygas. To paveikti gražino 83,590 knygų.

IŠ ARTI IR TOLI

J. A. VALSTYBĖSE

— Živilė Angelika Dambrauskaitė, Marijono ir M. Dambrauskų dukte, iškėtojo už Mark Allan Lutes. Tėvai surengė gražų priėmimą, norėdami supažindinti vietos lietuvius su savo nauju žentu ir šeima.

— Anna Gintalas, gimusi ir augini Chicagoje, persikėlė į Sun City, kur geresnis klimatas. Ji gerai kalba lietuviškai ir dalyvauja lietuvių gyvenime.

KANADOJE

— A. a. Juozas Lenktis spalio 20 d. mirė Montrealyje. Palaidotas spalio 23 d. iš Aušros Vartų bažnyčios.

— Montrealio Sv. Kazimiero parapija iširinko naują tarybą, kurion įeina Zenonas Valinskas, Jonas Naruševičius, Rimvydas Skučas, Antanas Zienka, Ona Cuzineau, iš buvusios tarybos liko Elena Kurilienė, Tony Yau-nish ir Richardas Martel.

— A. a. Henrikas Liubavičius, 73 metų amžiaus, mirė Toronte. Palaidotas lapkričio 1 d.

— A. a. Anelė Vasukevičienė, 84 m. amžiaus, mirė Toronte. Palaidota lapkričio 2 d. Liko nuliūdime vyras ir dukte.

— A. a. Julius Grimas, 82 m. amžiaus, palaidotas Mississauga šv. Jono kapinėse lapkričio 5 d. Liko nuliūdime žmona Elė, dukte Lilija su šeima.

— Vinco Krėvės minėjimas rengiamas Lietuvių namose, Toronte, gruodžio 4 d. Paskaitą skaitys dr. G. Bijūnienė.

— A. a. Leonas Meškauskas, 69 metų amžiaus, mirė lapkričio 7 d. Hamiltone. Velionis Lietuvoje buvo baigęs aukščiausiąją technikos mokyklą ir paskiau mokytojavo šiauliu amatų mokykloje. Kanadoje liko jo žmona, sūnūs ir dukte su šeimomis. Palaidotas šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje.